

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για ευρυζωνικά δίκτυα

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για ευρυζωνικά δίκτυα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2	ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΥΠΟΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ, ΟΡΙΣΜΟΙ	6
2.1	Πεδίο εφαρμογής.....	6
2.2	Ορισμοί.....	7
2.3	Είδη ευρυζωνικών δικτύων	8
2.3.1	Σταθερά υπερταχεία δίκτυα πρόσβασης.....	8
2.3.2	Δίκτυα κινητής πρόσβασης	9
2.3.3	Δίκτυα οπισθόζευξης.....	10
3	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 106 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.....	10
4	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.....	13
5	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ.....	14
5.1	Πρώτος όρος: προώθηση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας.....	14
5.1.1	Τα δίκτυα ως παράγοντες προώθησης οικονομικών δραστηριοτήτων	14
5.1.2	Χαρακτήρας κινήτρου	15
5.1.3	Συμμόρφωση με άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης	15
5.2	Δεύτερος όρος: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.....	16
5.2.1	Θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης.....	16
5.2.2	Ανάγκη κρατικής παρέμβασης.....	16
5.2.3	Καταλληλότητα του μέτρου ενίσχυσης ως μέσου πολιτικής	28
5.2.4	Αναλογικότητα του μέτρου της ενίσχυσης	33
5.2.5	Αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές	44
5.2.6	Στάθμιση των θετικών αποτελεσμάτων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	44
6	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ.....	45
6.1	Κοινωνικά κουπόνια.....	47

6.2	Κουπόνια συνδεσιμότητας	49
6.2.1	Πρώτη προϋπόθεση	49
6.2.2	Δεύτερη προϋπόθεση.....	49
7	ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	51
7.1	Διαφάνεια	51
7.2	Υποβολή εκθέσεων	52
7.3	Παρακολούθηση.....	53
8	ΣΧΕΔΙΟ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	53
9	ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	55

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- (1) Η συνδεσιμότητα είναι το πιο θεμελιώδες δομικό στοιχείο του ψηφιακού μετασχηματισμού. Έχει στρατηγική σημασία για την ανάπτυξη και την καινοτομία σε όλους τους οικονομικούς τομείς της Ένωσης, καθώς και για την κοινωνική και εδαφική συνοχή.
- (2) Η Ένωση έχει θέσει φιλόδοξους στόχους συνδεσιμότητας στην «ανακοίνωση για τα Gigabit»¹, στην ανακοίνωση με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης»², στην ανακοίνωση «Ψηφιακή πυξίδα»³ και στην πρότασή της για απόφαση για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Πορεία προς την ψηφιακή δεκαετία»⁴ (στο εξής: «πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία» ή «DDPP»).
- (3) Στην ανακοίνωση για τα Gigabit, η Επιτροπή έθεσε τους ακόλουθους στόχους συνδεσιμότητας για το 2025: i) όλα τα νοικοκυριά της Ένωσης, αγροτικά ή αστικά, θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, με ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps· ii) οι βασικοί κοινωνικοοικονομικοί κινητήριιοι μοχλοί, όπως οι ψηφιακά προσανατολισμένες επιχειρήσεις, τα σχολεία, τα νοσοκομεία και η δημόσια διοίκηση θα πρέπει να επωφελούνται από συνδεσιμότητα σε gigabit (ταχύτητα αναφόρτωσης και καταφόρτωσης 1 Gbps)· και iii) όλες οι αστικές περιοχές και οι σημαντικές διαδρομές μεταφορών θα πρέπει να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G.
- (4) Η ανακοίνωση για τη διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης εξηγεί ότι ο όρος «100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε ταχύτητα Gigabit» αντικατοπτρίζει την προσδοκία της Επιτροπής ότι, καθώς προχωρεί η παρούσα δεκαετία, τα νοικοκυριά θα χρειάζονται όλο και περισσότερο 1 Gbps.
- (5) Η ανακοίνωση για την ψηφιακή πυξίδα προβλέπει ότι, έως το 2030, όλα τα νοικοκυριά της Ένωσης θα πρέπει να καλύπτονται από δίκτυο Gigabit⁵, και όλες οι κατοικημένες περιοχές θα πρέπει να καλύπτονται από 5G. Η πρόταση DDPP τονίζει ότι «Οι κοινωνικές ανάγκες για εύρος ζώνης τηλεφόρτωσης και μεταφόρτωσης αυξάνονται συνεχώς. Έως το 2030 δίκτυα με ταχύτητες gigabit θα πρέπει να είναι

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, «Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά - Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit» [COM(2016) 587 final].

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 19ης Φεβρουαρίου 2020, «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» [COM(2020) 67 final].

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 9ης Μαρτίου 2021, «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία» [COM(2021) 118 final].

⁴ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Πορεία προς την ψηφιακή δεκαετία» [COM(2021) 574 final] [2021/0293 (COD)].

⁵ Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης, τα δίκτυα οπτικής ίνας μέχρι την κατοικία, οπτικής ίνας μέχρι το κτίριο και DOCSIS 3.1 (καλωδιακά δίκτυα υψηλών επιδόσεων) είναι σε θέση να παρέχουν ταχύτητες καταφόρτωσης 1 Gbps.

διαθέσιμα υπό προσβάσιμους όρους για όλους όσοι χρειάζονται ή επιθυμούν τέτοια χωρητικότητα.».

- (6) Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης για το 2025 και το 2030, απαιτούνται επαρκείς επενδύσεις. Οι εν λόγω επενδύσεις προέρχονται κατά κύριο λόγο από εμπορικούς επενδυτές και μπορούν να συμπληρώνονται, κατά περίπτωση, με δημόσιους πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Στην ανακοίνωση σχετικά με τη διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης αναφέρεται εκτιμώμενο συνολικό επενδυτικό κενό ύψους 65 δισ. EUR ετησίως για ψηφιακές υποδομές και δίκτυα στην Ένωση.
- (7) Η πανδημία COVID-19 τόνισε τον ρόλο των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών υψηλών επιδόσεων για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους οργανισμούς. Στις 27 Μαΐου 2020 η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για ένα μεγάλο σχέδιο ανάκαμψης για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας, το μέσο NextGenerationEU⁶. Μία από τις βασικές προτεραιότητες του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁷ (στο εξής: ΜΑΑ) είναι η στήριξη της ψηφιακής μετάβασης, μέσω μέτρων συνδεσιμότητας που αποσκοπούν ειδικότερα στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και στην αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς όσον αφορά την ανάπτυξη δικτύων υψηλών επιδόσεων. Σύμφωνα με τον κανονισμό για τον ΜΑΑ, κάθε κράτος μέλος πρέπει να αφιερώνει τουλάχιστον το 20 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης σε μέτρα για την προώθηση της ψηφιακής μετάβασης.
- (8) Επίσης, τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Ο στόχος της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁸, δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς έναν θεμελιώδη ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Μία από τις ουσιαστικές συνιστώσες του ψηφιακού μετασχηματισμού της Ένωσης είναι η ανάπτυξη ασφαλών και αποδοτικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών που συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των κύριων περιβαλλοντικών στόχων της Ένωσης. Ταυτόχρονα, τα ίδια τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα πρέπει να καταστούν πιο βιώσιμα και αποδοτικότερα ως προς τη χρήση της ενέργειας και των πόρων.
- (9) Ο τομέας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μετά από συστηματική διαδικασία ελευθέρωσης, διέπεται πλέον από τομεακές κανονιστικές ρυθμίσεις. Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (στο εξής: Κώδικας) θεσπίστηκε με την οδηγία

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 27ης Μαΐου 2020, «Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά» [COM(2020) 456 final].

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17) και κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (ΕΕ L 4331 της 22.12.2020, σ. 23).

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

(ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁹. Ο Κώδικας προβλέπει το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών (στο εξής: ΕΡΑ) να επιβάλλουν διορθωτικά μέτρα για την πρόσβαση σε επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά¹⁰. Η αγορά χονδρικής τοπικής πρόσβασης σε σταθερή θέση υπόκειται σε εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Η εν λόγω ρύθμιση είναι σημαντική για την προώθηση ανταγωνιστικών αγορών, την ενθάρρυνση των επενδύσεων και την αύξηση των επιλογών των καταναλωτών. Για την περαιτέρω ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων εξακολουθεί να απαιτείται η παρέμβαση των ΕΡΑ λόγω του ρόλου τους, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

- (10) Η πολιτική ανταγωνισμού και, ειδικότερα, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής στρατηγικής και στην ανάπτυξη συντονισμένης επενδυτικής στρατηγικής για τη συνδεσιμότητα. Στόχος του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα των ευρυζωνικών συνδέσεων είναι να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων θα οδηγήσουν σε υψηλότερο επίπεδο ευρυζωνικής κάλυψης και χρήσης από ό,τι θα συνέβαινε χωρίς τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, ενώ παράλληλα θα προωθούν ποιοτικότερες, πιο προσιτές υπηρεσίες και ευνοϊκές για τον ανταγωνισμό επενδύσεις. Κάθε κρατική παρέμβαση θα πρέπει να περιορίζει όσο το δυνατόν περισσότερο τον κίνδυνο παραγκωνισμού των ιδιωτών επενδυτών, αλλοίωσης των κινήτρων των εμπορικών επενδύσεων και, εντέλει, στρέβλωσης του ανταγωνισμού αντίθετα προς το κοινό συμφέρον.
- (11) Το 2020 η Επιτροπή δρομολόγησε αξιολόγηση των κατευθυντήριων γραμμών για τα ευρυζωνικά δίκτυα του 2013¹¹ προκειμένου να αξιολογήσει αν αυτές εξακολουθούσαν να είναι κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Τα αποτελέσματα¹² έδειξαν ότι, καταρχήν, οι κανόνες λειτουργούν ικανοποιητικά. Ωστόσο, η αξιολόγηση έδειξε επίσης ότι απαιτούνται ορισμένες στοχευμένες προσαρμογές. Ειδικότερα, οι κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα θα πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να αντικατοπτρίζουν τις πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, τις τρέχουσες προτεραιότητες, καθώς και τις εξελίξεις στην αγορά και την τεχνολογία¹³.

⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΕΕ L 321 της 17.12.2018, σ. 36).

¹⁰ Βλ. άρθρο 73 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

¹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 26ης Ιανουαρίου 2013, «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων» (ΕΕ C 25 της 26.1.2013) (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα του 2013).

¹² Βλ. το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της 7ης Ιουλίου 2021 [SWD(2021) 195 final].

¹³ Βλ. το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την περίληψη της αξιολόγησης των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών [SWD(2021) 194 final].

2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΥΠΟΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ, ΟΡΙΣΜΟΙ

2.1 Πεδίο εφαρμογής

- (12) Για να αποφευχθεί η στρέβλωση ή ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά λόγω των κρατικών ενισχύσεων και οι σημαντικές επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Συνθήκη) θεσπίζει την αρχή της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων¹⁴. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης.
- (13) Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, με εξαίρεση τα μέτρα τα οποία πληρούν τους όρους που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής¹⁵.
- (14) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογήσει, βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2, του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της Συνθήκης, τη συμβατότητα κρατικών ενισχύσεων για την ανάπτυξη και/ή τη χρήση σταθερών και κινητών ευρυζωνικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- (15) Οι δημόσιες παρεμβάσεις που δεν πληρούν έναν από τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση¹⁶. Κατά συνέπεια, δεν υπόκεινται στις αρχές αξιολόγησης της συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (16) Η ενωσιακή χρηματοδότηση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από θεσμικά όργανα, οργανισμούς, κοινές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς της Ένωσης και δεν τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των κρατών μελών¹⁷ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.
- (17) Ενισχύσεις για την ανάπτυξη και/ή τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων¹⁸.

¹⁴ Βλ. επίσης τμήμα 2.1 των κατευθυντήριων γραμμών για τα ευρυζωνικά δίκτυα.

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

¹⁶ Το παράρτημα II παρουσιάζει μια συνολική, αλλά όχι εξαντλητική, επισκόπηση περιπτώσεων στις οποίες μπορεί να αποκλειστεί η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις ή η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης.

¹⁷ Όπως η χρηματοδότηση που παρέχεται στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) [κανονισμός (ΕΕ) 2021/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 38)].

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων» (ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1).

- (18) Κατά την αξιολόγηση ενίσχυσης που χορηγείται σε επιχείρηση για την οποία εκκρεμεί εντολή ανάκτησης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό της ενίσχυσης που απομένει να ανακτηθεί¹⁹.

2.2 Ορισμοί

- (19) Για τους σκοπούς αυτών των κατευθυντήριων γραμμών, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
- α) «*ευρυζωνικό δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών*»: δίκτυο ικανό να παρέχει πρόσβαση υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο μέσω διαφόρων τεχνολογιών, το οποίο περιλαμβάνει ενεργητικά και παθητικά στοιχεία·
 - β) «*σταθερό δίκτυο*»: δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχει υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων υψηλής ταχύτητας σε τελικούς χρήστες σε σταθερή θέση, με τη χρήση διαφόρων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών καλωδιακής σύνδεσης, ψηφιακών συνδρομητικών γραμμών (στο εξής: DSL), οπτικών ινών και ασύρματων δικτύων·
 - γ) «*κινητό δίκτυο*»: ασύρματο δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών το οποίο παρέχει συνδεσιμότητα σε τελικούς χρήστες σε οποιαδήποτε θέση στην περιοχή που καλύπτεται από το δίκτυο με τη χρήση τεχνολογίας κινητών τηλεπικοινωνιών διαφόρων γενεών (2G, 3G, 4G, 5G, 6G κ.λπ.)·
 - δ) «*δίκτυο πρόσβασης*»: το τμήμα ευρυζωνικού δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών που συνδέει το δίκτυο οπισθόζευξης με τις εγκαταστάσεις του τελικού χρήστη·
 - ε) «*δίκτυο οπισθόζευξης*»: το τμήμα του ευρυζωνικού δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών που αποτελεί τον ενδιάμεσο σύνδεσμο μεταξύ του δικτύου κορμού και του δικτύου πρόσβασης και το οποίο δεν συνδέει τελικούς χρήστες·
 - στ) «*δίκτυο κορμού*»: το κεντρικό δίκτυο το οποίο διασυνδέει δίκτυα οπισθόζευξης· αποτελεί το τμήμα του δικτύου όπου συγκεντρώνεται η κίνηση όλων των τελικών χρηστών, το οποίο συνδέει διαφορετικές περιοχές ή περιφέρειες·
 - ζ) «*ενεργητικό δίκτυο*»: ευρυζωνικό δίκτυο με ενεργητικά στοιχεία (για παράδειγμα αναμεταδότες, δρομολογητές και διακόπτες, ραδιοφωνικούς σταθμούς βάσης, εξυπηρετητές ελέγχου και διαχείρισης) και παθητικά στοιχεία (για παράδειγμα αγωγούς, πυλώνες, ιστούς, ανενεργές οπτικές ίνες, κυτία σύνδεσης και φρεάτια)·

¹⁹ Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, TWD κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-244/93 και T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, σκέψη 56. Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων» (EE C 247 της 23.7.2019, σ. 1).

- η) «*παθητικό δίκτυο*»: ευρυζωνικό δίκτυο χωρίς κανένα ενεργητικό στοιχείο, το οποίο περιλαμβάνει συνήθως το φυσικό μέρος του δικτύου (σωλήνες, ιστούς, αγωγούς, θαλάμους επιθεώρησης, φρεάτια, οδικά κυτία, πύργους, πυλώνες κ.λπ.) και ευρυζωνικά καλώδια (ανενεργές οπτικές ίνες, καλώδια χαλκού κ.λπ.).
- θ) «*ταχύτητα*»: η επίδοση, με βάση τον αριθμό δυφίων ανά δευτερόλεπτο, μιας σύνδεσης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 5 του παραρτήματος I.
- ι) «*υπερταχύ δίκτυο πρόσβασης*»: δίκτυο πρόσβασης που παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps, όπως ορίζεται στην παράγραφο (19)ι).
- ια) «*τελικός χρήστης*»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο (πολίτες, επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες) που χρησιμοποιεί ή ζητεί υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- ιβ) «*σχετικός χρονικός ορίζοντας*»: ο χρονικός ορίζοντας που χρησιμοποιείται για την επαλήθευση σχεδιαζόμενων ιδιωτικών επενδύσεων και που αντιστοιχεί στο χρονικό πλαίσιο της σχεδιαζόμενης ανάπτυξης του χρηματοδοτούμενου με δημόσιους πόρους δικτύου, αρχής γενομένης από τη στιγμή της δημοσίευσης της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τη σχεδιαζόμενη κρατική παρέμβαση έως την έναρξη λειτουργίας του δικτύου (παροχή υπηρεσιών χονδρικής και/ή λιανικής). Ο σχετικός χρονικός ορίζοντας δεν μπορεί να είναι μικρότερος από δύο έτη.
- ιγ) «*υπερδόμηση*»: η ανάπτυξη χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου επιπλέον ενός ή περισσότερων ιδιωτικά χρηματοδοτούμενων δικτύων.
- ιδ) «*παραγκωνισμός των ιδιωτών επενδυτών*»: το γεγονός ότι οι δημόσιες δαπάνες μειώνουν ή ακόμη και εξαλείφουν τις ιδιωτικές δαπάνες, για παράδειγμα όταν μια ιδιωτική επένδυση σε ένα σταθερό δίκτυο και/ή κινητό δίκτυο διακόπτεται, εγκαταλείπεται, δεν πραγματοποιείται όπως είχε προγραμματιστεί ή αποθαρρύνεται λόγω της κρατικής επιδότησης εναλλακτικής επένδυσης.
- ιε) «*ουσιαστική αλλαγή*»: σημαντική βελτίωση που επιτυγχάνεται από τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα, με αποτέλεσμα σημαντικές νέες επενδύσεις υποδομών στα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ευρυζωνικών υπηρεσιών, τη χωρητικότητα, την ταχύτητα ή άλλα σχετικά χαρακτηριστικά του δικτύου και τον ανταγωνισμό.

2.3 Είδη ευρυζωνικών δικτύων

- (20) Για σκοπούς αξιολόγησης των κρατικών ενισχύσεων, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές κάνουν διάκριση μεταξύ σταθερών υπερταχέων δικτύων πρόσβασης, κινητών δικτύων πρόσβασης και δικτύων οπισθόζευξης, όπως ορίζονται στα τμήματα 2.3.1 και 2.3.3.

2.3.1 Σταθερά υπερταχέα δίκτυα πρόσβασης

- (21) Για σκοπούς αξιολόγησης των κρατικών ενισχύσεων, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές θεωρούν τα σταθερά υπερταχέα δίκτυα πρόσβασης ως δίκτυα που παρέχουν

ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps σε σταθερή θέση, όπως ορίζονται στην παράγραφο (19j).

- (22) Κατά το παρόν στάδιο τεχνολογικής ανάπτυξης, υπάρχουν διάφοροι τύποι σταθερών υπερταχέων δικτύων πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των εξής: i) δικτύων οπτικών ίνών (FTTx)²⁰, και ii) προηγμένων αναβαθμισμένων καλωδιακών δικτύων που χρησιμοποιούν τουλάχιστον το πρότυπο «DOCSIS 3.0». Ασύρματα δίκτυα, όπως ορισμένα δίκτυα σταθερής ασύρματης πρόσβασης²¹ και, στο μέλλον, δορυφορικά δίκτυα²² ενδέχεται επίσης να είναι σε θέση να παρέχουν υπερταχείες ευρυζωνικές υπηρεσίες.

2.3.2 Δίκτυα κινητής πρόσβασης

- (23) Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης της αγοράς και τεχνολογικής ανάπτυξης, συνυπάρχουν διάφορες γενιές κινητών τεχνολογιών²³.
- (24) Η μετάβαση σε κάθε νέα γενιά κινητών τηλεπικοινωνιών είναι γενικά σταδιακή²⁴. Κατά το παρόν στάδιο, τα δίκτυα 4G εξακολουθούν να αναπτύσσονται σε ορισμένα

²⁰ Ο όρος FTTx αναφέρεται σε διάφορα είδη δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων οπτικής ίνας μέχρι το κτίριο (FTTB), οπτικής ίνας μέχρι την κατοικία (FTTH), οπτικής ίνας μέχρι τις εγκαταστάσεις (FTTP) ή οπτικής ίνας μέχρι το κυτίο (FTTC). Ωστόσο, τα δίκτυα FTTC είναι σε θέση να παρέχουν υπερταχείες υπηρεσίες μόνο όταν χρησιμοποιούν διανυσμάτωση (vectoring – τεχνολογία που βελτιώνει τις επιδόσεις του VDSL).

²¹ Ειδικότερα, δίκτυα σταθερής ασύρματης πρόσβασης που βασίζονται σε τεχνολογία 5G, δυνητικά και άλλες ασύρματες τεχνολογίες που περιλαμβάνουν σταθερές λύσεις ραδιοεπικοινωνιών, ιδίως την επόμενη γενιά Wi-Fi (Wi-Fi6).

²² Οι λύσεις δορυφορικής τεχνολογίας χρησιμοποιούνται επί του παρόντος κυρίως σε απομακρυσμένες ή απομονωμένες περιοχές, σε καταστάσεις που μπορούν να παρέχουν κατάλληλο επίπεδο υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σταθερής γραμμής. Παρόλο που οι δορυφόροι που είναι διαθέσιμοι επί του παρόντος στην Ένωση εξακολουθούν να μην είναι σε θέση να παρέχουν υπερταχείες ευρυζωνικές υπηρεσίες, αναμένεται να καταστούν διαθέσιμοι στο μέλλον πιο προηγμένοι δορυφόροι ικανοί να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα των ευρυζωνικών υπηρεσιών και να παρέχουν υπερυψηλές ταχύτητες (π.χ. Very High Throughput Satellite / δορυφόρος πολύ υψηλής διεκπεραιωτικότητας). Οι δορυφόροι αναμένεται επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών στις δημόσιες αρχές. Επιπλέον, βρίσκονται σε στάδιο προετοιμασίας αρκετοί σχηματισμοί δορυφόρων χαμηλής γήινης τροχιάς (LEO), οι οποίοι αναμένεται να είναι σε θέση να μειώσουν τον χρόνο αναμονής και το κόστος των υπηρεσιών για τους τελικούς χρήστες.

²³ Τα χαρακτηριστικά διάδοσης των ζωνών του ραδιοφάσματος καθορίζουν τη χρήση τους. Για παράδειγμα, μεταξύ των τριών πρωτοπόρων ζωνών που έχουν προσδιοριστεί για τις υπηρεσίες 5G, εκτιμάται ότι τα 700 MHz είναι κατάλληλα για κάλυψη ευρείας περιοχής και εσωτερικών χώρων, τα 3,6 GHz (3,4-3,8 GHz) χαρακτηρίζονται από υψηλή χωρητικότητα και υψηλή κάλυψη, τα 26 GHz (24,25-27,5 GHz) είναι πιθανόν να αναπτυχθούν σε αστικές περιοχές και προαστιακές περιοχές πρόσβασης με πολύ υψηλή ζήτηση, για παράδειγμα σε κόμβους μεταφορών, χώρους ψυχαγωγίας, βιομηχανικούς χώρους ή χώρους λιανικής πώλησης, ή κατά μήκος μεγάλων οδών και σιδηροδρομικών γραμμών σε αγροτικές περιοχές και δεν θα χρησιμοποιηθούν για κάλυψη ευρείας περιοχής. Οι νέες γενιές κινητών τηλεπικοινωνιών μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ζώνες συχνοτήτων που χρησιμοποιούνταν αρχικά από προηγούμενες γενιές.

²⁴ Οι κυψελοειδείς τεχνολογίες είχαν κύκλο ζωής περίπου 20 ετών από την κυκλοφορία τους. Αρκετές μεταγενέστερες εκδόσεις του 2G (οι επανομαζόμενες 2G Enhanced ή 2.xG) ήταν ανώτερες από το ίδιο το 2G. Οι διαδοχικές αναβαθμίσεις του 3G (οι λεγόμενες εκδόσεις 3.xG) είχαν καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με το 3G. Και στην περίπτωση του 4G, το κυψελοειδές σύστημα επικοινωνιών 4.5G είναι καλύτερο από το 4G από πολλές απόψεις. Το 4.5G είναι το αποτέλεσμα της εξέλιξης του LTE, διάδοχος του οποίου είναι το LTE Advanced. Τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G μπορούν να προσφέρουν σημαντικές βελτιώσεις

μέρη της Ευρώπης και η ανάπτυξη μη αυτοδύναμων δικτύων 5G βασίζεται σε υφιστάμενα κεντρικά δίκτυα 4G μακροπρόθεσμης εξέλιξης (Long Term Evolution, στο εξής: LTE). Σε επόμενο στάδιο, το δίκτυο 5G θα καταστεί αυτοδύναμο και δεν θα βασίζεται σε LTE. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες γενιές τεχνολογίας κινητών τηλεπικοινωνιών, τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G αναμένεται να καταστήσουν δυνατή την παροχή κινητών υπηρεσιών δεδομένων υψηλότερων επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένων του μικρότερου χρόνου αναμονής και των υψηλότερων δυνατοτήτων μετάδοσης, και να επιτρέψουν προηγμένα σενάρια και εφαρμογές χρήσης.

- (25) Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη χρήση του ραδιοφάσματος, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν όρους στα μεμονωμένα δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος, όπως υποχρεώσεις κάλυψης και ποιότητας υπηρεσιών. Οι εν λόγω υποχρεώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν γεωγραφική και/ή πληθυσμιακή κάλυψη με ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών²⁵.

2.3.3 Δίκτυα οπισθόζευξης

- (26) Τα δίκτυα οπισθόζευξης είναι απαραίτητα στοιχεία για τη διατήρηση τόσο των σταθερών όσο και των κινητών δικτύων πρόσβασης. Τα δίκτυα οπισθόζευξης μπορούν να βασίζονται σε λύσεις χαλκού, οπτικών ινών, μικροκυμάτων και δορυφόρων²⁶.

3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 106 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

- (27) Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ως υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ) κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης²⁷ και να παρέχουν δημόσια χρηματοδότηση για την ανάπτυξη δικτύου με σκοπό την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών σε αυτή τη βάση.

όσον αφορά την ταχύτητα και τον χρόνο αναμονής, υποστηρίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη πυκνότητα συνδεδεμένων συσκευών σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές.

²⁵ Για παράδειγμα, βάσει των έως σήμερα υποχρεώσεων κάλυψης που συνδέονται με ορισμένες ζώνες φάσματος, απαιτείται, ανάλογα με τα είδη φάσματος, κάλυψη ορισμένου ποσοστού του πληθυσμού και/ή της επικράτειας και ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας όσον αφορά την ταχύτητα και τον χρόνο αναμονής. Οι υποχρεώσεις κάλυψης πρέπει κατά κανόνα να εκπληρώνονται εντός περιόδου έως 5 ετών από την εκχώρηση του σχετικού φάσματος και, κατ' εξαίρεση, εντός περιόδου έως 7 ετών.

²⁶ Στις πρώτες γενιές κυψελοειδών τεχνολογιών, η οπισθόζευξη, από τον ασύρματο σταθμό βάσης έως το κέντρο μεταγωγής κινητών επικοινωνιών, παρεχόταν σε μεγάλο βαθμό από συνδέσεις μικροκυμάτων από σημείο σε σημείο. Η ανάπτυξη του LTE και η εισαγωγή του 5G οδήγησαν σε υψηλότερες απαιτήσεις οπισθόζευξης και σε αυξανόμενη χρήση δικτύων οπτικών ινών και για τη σύνδεση των σταθμών βάσης.

²⁷ Βάσει της νομολογίας, μια επιχείρηση είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος όταν η διαχείριση της υπηρεσίας αυτής της έχει ανατεθεί με πράξη κρατικής αρχής. Για παράδειγμα, μια ΥΓΟΣ μπορεί να ανατεθεί σε έναν φορέα εκμετάλλευσης με παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας· βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουνίου 2000, *EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA κατά Επιτροπής*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-204/97 και T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148, σκέψη 126 και απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2005, *Fred Olsen, SA κατά Επιτροπής*, T-17/02, ECLI:EU:T:2005:218, σκέψεις 186, 188 και 189.

- (28) Στις εν λόγω περιπτώσεις, τα μέτρα των κρατών μελών θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (στο εξής: δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ)²⁸. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές διευκρινίζουν μόνο τον ορισμό της ΥΓΟΣ, κατ' εφαρμογή των κανόνων που καθορίζονται στη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ, στις ευρυζωνικές ηλεκτρονικές επικοινωνίες, υπό το πρίσμα των τομεακών ιδιαιτεροτήτων.
- (29) Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν την ανάπτυξη και/ή τη λειτουργία ευρυζωνικού δικτύου ως ΥΓΟΣ υπό τους ακόλουθους όρους:
- α) το έργο πρέπει να αντιμετωπίζει ανεπάρκεια της αγοράς, δηλαδή να αφορά μόνο μη συνδεδεμένες περιοχές όπου μπορεί να αποδειχτεί ότι οι ιδιώτες επενδυτές δεν είναι σε θέση να παρέχουν επαρκή ευρυζωνική κάλυψη σε όλους τους χρήστες στον σχετικό χρονικό ορίζοντα και, επομένως, ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού παραμένει μη συνδεδεμένο²⁹. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, σε περιοχές στις οποίες ιδιώτες επενδυτές έχουν ήδη επενδύσει σε ευρυζωνικό δίκτυο (ή επεκτείνουν περαιτέρω το δίκτυο) και παρέχουν ήδη ανταγωνιστικές ευρυζωνικές υπηρεσίες με επαρκή κάλυψη, η δημιουργία ενός παράλληλου ανταγωνιστικού και χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους ευρυζωνικού δικτύου δεν μπορεί να οριστεί ως ΥΓΟΣ κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης³⁰. Ωστόσο, όταν μπορεί να

²⁸ Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ περιλαμβάνει την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 4), την απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3), την ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2011) (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15) και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8). Κατά τον χρόνο σύνταξης αυτών των κατευθυντήριων γραμμών, η Επιτροπή έχει κινήσει τη διαδικασία αξιολόγησης των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής.

²⁹ Κατά την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τις υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας που ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 321 της 17.12.2018, σ. 36), ένα κράτος μέλος μπορεί να σχεδιάζει υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και τη δυνητική αντιστάθμιση, εάν έχει διαπιστώσει, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα, της γεωγραφικής έρευνας που διενεργήθηκε σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία και τυχόν πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία, κατά περίπτωση, ότι η διαθεσιμότητα, σε σταθερή θέση, υπηρεσίας επαρκούς ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών, όπως ορίζονται στην εν λόγω οδηγία, δεν μπορεί να διασφαλιστεί υπό κανονικές εμπορικές συνθήκες ή με άλλα πιθανά εργαλεία δημόσιας πολιτικής στην εθνική επικράτεια του ή σε διάφορα μέρη της.

³⁰ Βλ. παράγραφο 49 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Βλ. επίσης σκέψη 154 της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, *Colt Télécommunications France* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-79/10, ECLI:EU:T:2013:463, και απόφαση C(2016) 7005 final της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2016, στην

αποδειχτεί ότι οι ιδιώτες επενδυτές δεν είναι σε θέση να παρέχουν, στον σχετικό χρονικό ορίζοντα, επαρκή κάλυψη³¹ σε όλους τους τελικούς χρήστες, με αποτέλεσμα ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού να παραμένει μη συνδεδεμένο, μπορεί να ανατεθεί σε μια επιχείρηση η διαχείριση ΥΓΟΣ για να διασφαλιστεί η συνδεσιμότητα για το τμήμα του πληθυσμού που δεν είναι συνδεδεμένο, σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας·

- β) το δίκτυο πρέπει να προσφέρει καθολική συνδεσιμότητα για όλες τις κατοικίες και τις επαγγελματικές εγκαταστάσεις στην περιοχή-στόχο. Η παροχή στήριξης μόνο για τη σύνδεση επιχειρήσεων δεν είναι επαρκής³².
 - γ) το δίκτυο πρέπει να είναι ουδέτερο από τεχνολογική άποψη³³ και να παρέχει αποκλειστικά υπηρεσίες χονδρικής³⁴ (εξαιρούνται οι υπηρεσίες λιανικής)³⁵. και
 - δ) ο πάροχος ΥΓΟΣ πρέπει να προσφέρει όλες τις δυνατές μορφές ανοικτής πρόσβασης χονδρικής χωρίς διακρίσεις, προωθώντας την παροχή ανταγωνιστικών και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες.
- (30) Σε περίπτωση που ο πάροχος της αποστολής ΥΓΟΣ είναι επίσης κάθετα ολοκληρωμένος φορέας εκμετάλλευσης ευρυζωνικών συνδέσεων, θα πρέπει να προβλέπονται επαρκείς διασφαλίσεις ώστε να αποφεύγονται συγκρούσεις

υπόθεση SA.37183 (2015/NN) – Γαλλία – Plan France Très Haut Débit, αιτιολογική σκέψη 263 (EE C 68 της 3.3.2017, σ. 1).

³¹ Τα δίκτυα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της ανάγκης για ΥΓΟΣ θα πρέπει πάντα να ανήκουν στην ίδια κατηγορία (ανάλογα με το επίπεδο των υπηρεσιών που ορίζονται ως ΥΓΟΣ).

³² Σύμφωνα με την παράγραφο 50 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Βλ. επίσης απόφαση C(2006) 436 τελικό της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2006, υπόθεση N284/05 – Ιρλανδία – Regional broadband Programme: *Metropolitan Area Networks* ('MANs'), phases II and III (EE C 207 της 30.8.2006, σ. 3), και απόφαση C(2007) 3235 τελικό της Επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 2007, υπόθεση N890/06 – Γαλλία – Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit (EE C 218 της 18.9.2007, σ. 1).

³³ Ένα δίκτυο θα πρέπει να είναι ουδέτερο από τεχνολογική άποψη και με τον τρόπο αυτό να καθιστά δυνατό στους αιτούντες πρόσβαση να χρησιμοποιούν οποιαδήποτε διαθέσιμη τεχνολογία για να παρέχουν υπηρεσίες στους τελικούς χρήστες σύμφωνα με τις προβλεπόμενες παραμέτρους της δημόσιας παρέμβασης.

³⁴ Βλ. απόφαση C(2016) 7005 final της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2016, στην υπόθεση SA.37183 (2015/NN) – Γαλλία – Plan France Très Haut Débit (EE C 68 της 3.3.2017, σ. 1), σύμφωνα με την οποία δεν επιτράπη στον φορέα εκμετάλλευσης να παρέχει υπηρεσίες λιανικής (αιτιολογική σκέψη 163 της απόφασης).

³⁵ Ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται από το γεγονός ότι, αφού αναπτυχθεί ένα δίκτυο ευρυζωνικής σύνδεσης που παρέχει καθολική συνδεσιμότητα, οι επιχειρήσεις λιανικής που λειτουργούν υπό όρους αγοράς είναι συνήθως σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες επικοινωνίας στους τελικούς χρήστες σε ανταγωνιστικές τιμές.

συμφερόντων, αδικαιολόγητες διακρίσεις και κάθε άλλο άδηλο έμμεσο πλεονέκτημα³⁶.

4 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

- (31) Η Επιτροπή θεωρεί ότι κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη και/ή τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, μόνο εφόσον συμβάλλουν στην ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών (πρώτος όρος) και εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον (δεύτερος όρος).
- (32) Κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας, η Επιτροπή εξετάζει τις ακόλουθες πτυχές:
- α) Βάσει του πρώτου όρου, η Επιτροπή εξετάζει αν η ενίσχυση προορίζεται για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, και ειδικότερα:
- i) την οικονομική δραστηριότητα που προωθείται από το μέτρο ενίσχυσης·
 - ii) τη λειτουργία της ενίσχυσης ως κινήτρου, ως προς το αν μεταβάλλει τη συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων με τέτοιο τρόπο ώστε αυτές να πραγματοποιούν πρόσθετες δραστηριότητες που δεν θα πραγματοποιούσαν χωρίς την ενίσχυση ή τις οποίες θα πραγματοποιούσαν μεν αλλά με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο ή σε διαφορετική τοποθεσία·
 - iii) την ύπαρξη παράβασης οποιασδήποτε διάταξης του δικαίου της Ένωσης σε σχέση με το επίμαχο μέτρο.
- β) Βάσει του δεύτερου όρου, η Επιτροπή σταθμίζει τα θετικά αποτελέσματα της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης και τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει η ενίσχυση στην εσωτερική αγορά, όσον αφορά τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και τις αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγές που προκαλούνται από την ενίσχυση, και ειδικότερα:
- i) τα θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης·
 - ii) το αν η ενίσχυση είναι αναγκαία και στοχεύει στην αντιμετώπιση κατάστασης όπου μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν δύναται να επιτύχει η ίδια η αγορά, για παράδειγμα επανορθώνοντας μια ανεπάρκεια της αγοράς ή αντιμετωπίζοντας κάποιο πρόβλημα σε θέματα ισότητας μεταχείρισης ή συνοχής·
 - iii) το αν η ενίσχυση αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την εκπλήρωση του στόχου της·

³⁶ Οι εν λόγω διασφαλίσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν, ειδικότερα, υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, καθώς επίσης και τη σύσταση μιας διαρθρωτικά και νομικά χωριστής οντότητας από τον κάθετα ολοκληρωμένο φορέα εκμετάλλευσης. Η εν λόγω οντότητα θα πρέπει να έχει την αποκλειστική ευθύνη για τη συμμόρφωση με την ΥΓΟΣ που της έχει ανατεθεί και για την παροχή της.

- iv) το αν η ενίσχυση είναι αναλογική και περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου της και τονώνει πρόσθετες επενδύσεις ή δραστηριότητες στην οικεία περιοχή·
 - v) το αν η ενίσχυση διέπεται από διαφάνεια: για τη μέτρηση και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στην εσωτερική αγορά, τα κράτη μέλη, τα ενδιαφερόμενα μέρη, το ευρύ κοινό και η Επιτροπή πρέπει να έχουν εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε·
 - vi) τις αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
- (33) Ως τελικό βήμα, η Επιτροπή θα σταθμίσει τις διαπιστωθείσες αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης στην εσωτερική αγορά με τα θετικά αποτελέσματα της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες. Η μη τήρηση ενός από τους όρους της παραγράφου (32) θα έχει ως αποτέλεσμα να κηρύσσονται οι ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά.
- (34) Τα στάδια της αξιολόγησης από την Επιτροπή των ενισχύσεων για την ανάπτυξη και τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών περιγράφονται αναλυτικότερα στα τμήματα 5, 6, 7 και 8.

5 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

- (35) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αγορά σταθερών ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι χωριστή από την αγορά κινητών ευρυζωνικών υπηρεσιών³⁷. Ως εκ τούτου, οι κανόνες για την αξιολόγηση της ενίσχυσης μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τη σχετική αγορά.

5.1 Πρώτος όρος: προώθηση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας

5.1.1 Τα δίκτυα ως παράγοντες προώθησης οικονομικών δραστηριοτήτων

- (36) Τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίσουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα προωθηθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης (όπως την ανάπτυξη σταθερών δικτύων για την παροχή υπηρεσιών σταθερής επικοινωνίας υψηλών επιδόσεων ή την ανάπτυξη κινητών δικτύων για την παροχή κινητών φωνητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών δεδομένων υψηλών επιδόσεων) και να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζεται η ανάπτυξη των εν λόγω δραστηριοτήτων.
- (37) Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών δικτύων και οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη κινητών δικτύων μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη μιας σειράς οικονομικών

³⁷ Όταν το κόστος ανάπτυξης ενός σταθερού δικτύου είναι πολύ υψηλό, μπορεί να χρησιμοποιηθεί κινητό δίκτυο υψηλών επιδόσεων ως εναλλακτική λύση στο σταθερό δίκτυο. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ποιοτικές διαφορές μεταξύ των δύο τεχνολογιών. Σε αντίθεση με τα σταθερά δίκτυα, τα κινητά δίκτυα επιτρέπουν στους τελικούς χρήστες να μετακινούνται κατά την επικοινωνία (για παράδειγμα, μέσα σε ένα αυτοκίνητο). Από την άλλη πλευρά, τα σταθερά δίκτυα προσφέρουν υψηλότερο βαθμό σταθερότητας και ασφάλειας, ειδικότερα όσον αφορά τη μετάδοση δεδομένων. Προς το παρόν, οι τελικοί χρήστες χρησιμοποιούν συνήθως και τις δύο τεχνολογίες συμπληρωματικά και όχι τη μία ως υποκατάστατο της άλλης.

δραστηριοτήτων αυξάνοντας τη συνδεσιμότητα και την πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιοχές στις οποίες είτε δεν υπήρχαν τέτοιες δραστηριότητες είτε διασφαλιζόνταν μόνο σε επίπεδο που δεν θα ικανοποιούσε επαρκώς τις ανάγκες των καταναλωτών.

5.1.2 Χαρακτήρας κινήτρου

- (38) Μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας μόνο εάν έχει χαρακτήρα κινήτρου.
- (39) Η ενίσχυση έχει χαρακτήρα κινήτρου εάν παρέχει κίνητρα στον δικαιούχο να αλλάξει τη συμπεριφορά του με σκοπό την ανάπτυξη συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας που υποστηρίζεται από την ενίσχυση, την οποία δεν θα είχε διεξαγάγει εντός του ίδιου χρονικού πλαισίου ή θα είχε διεξαγάγει μόνο με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο ή σε περιορισμένο ή διαφορετικό τόπο, εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.
- (40) Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να χρηματοδοτούν το κόστος μιας δραστηριότητας την οποία θα ασκούσε ούτως ή άλλως μια επιχείρηση και δεν πρέπει να αντισταθμίζουν τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας³⁸.
- (41) Η απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης για την ανάπτυξη σταθερών ή κινητών δικτύων συνεπάγεται την επαλήθευση μέσω χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, όπως περιγράφεται στα τμήματα 5.2.2.4.1 και 5.2.2.4.2, του αν τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν επενδύσει ή προτίθενται να επενδύσουν, αντίστοιχα, σε σταθερά ή κινητά δίκτυα στις περιοχές-στόχους εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα. Εάν θα πραγματοποιούνταν στην περιοχή παρόμοια επένδυση ακόμη και χωρίς την ενίσχυση, μπορεί να θεωρηθεί ότι η ενίσχυση δεν έχει χαρακτήρα κινήτρου. Για παράδειγμα, όταν ένας φορέας εκμετάλλευσης έχει νομικές υποχρεώσεις, όπως υποχρεώσεις διασφάλισης ορισμένης κάλυψης της περιοχής-στόχου σύμφωνα με υποχρεώσεις κάλυψης και ποιότητας των υπηρεσιών που συνδέονται με τα δικαιώματα χρήσης ορισμένων ζωνών ραδιοφάσματος για εγκαταστάσεις κινητών δικτύων, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κρατικές ενισχύσεις για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων, καθώς είναι απίθανο να έχουν χαρακτήρα κινήτρου και, ως εκ τούτου, είναι απίθανο να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Ωστόσο, κρατικές ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται για την παροχή ποιότητας υπηρεσιών πέραν των απαιτήσεων που προβλέπονται στις εν λόγω υποχρεώσεις.

5.1.3 Συμμόρφωση με άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- (42) Εάν ένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης, οι όροι που το συνοδεύουν (συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου χρηματοδότησης, όταν αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου ενίσχυσης) ή η δραστηριότητα την οποία χρηματοδοτεί συνεπάγονται παράβαση διάταξης ή γενικών αρχών του ενωσιακού

³⁸ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουνίου 2013, HGA κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-630/11 P έως C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, σκέψη 104.

δικαίου, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά³⁹. Αυτό μπορεί να ισχύει για μέτρα ενίσχυσης στα οποία η χορήγηση ενίσχυσης υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να διατηρεί την έδρα του ή να είναι εγκατεστημένος στο οικείο κράτος μέλος ή στα οποία η ενίσχυση υπάγεται σε ρήτρες που διέπουν άμεσα ή έμμεσα την καταγωγή των προϊόντων ή του εξοπλισμού, όπως η υποχρέωση του δικαιούχου να αγοράζει εγχώρια προϊόντα.

5.2 Δεύτερος όρος: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον

5.2.1 Θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης

- (43) Τα κράτη μέλη πρέπει να περιγράφουν αν και με ποιον τρόπο η ενίσχυση θα έχει θετικά αποτελέσματα.
- (44) Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να σχεδιάσουν μέτρα κρατικών ενισχύσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής πολιτικής της Ένωσης και, ειδικότερα, στη γεφύρωση του «ψηφιακού χάσματος». Μπορούν να επιλέξουν να παρέμβουν για τη διόρθωση κοινωνικών ή περιφερειακών ανισοτήτων ή για την επίτευξη στόχων ισότητας, δηλαδή για τη βελτίωση της πρόσβασης σε ένα βασικό μέσο επικοινωνίας και συμμετοχής στην κοινωνία, βελτιώνοντας έτσι την κοινωνική και εδαφική συνοχή. Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να σχεδιάσουν μέτρα κρατικών ενισχύσεων που συμβάλλουν επίσης στην προώθηση της επίτευξης των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας της Ένωσης και στην προώθηση βιώσιμων πράσινων επενδύσεων σε όλους τους τομείς.

5.2.2 Ανάγκη κρατικής παρέμβασης

- (45) Η κρατική ενίσχυση πρέπει να στοχεύει σε καταστάσεις όπου μόνη της η αγορά δεν μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση.
- (46) Λόγω των οικονομικών παραμέτρων της πληθυσμιακής πυκνότητας, η ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων είναι γενικά πιο αποδοτική εκεί όπου η δυνητική ζήτηση είναι υψηλότερη και συγκεντρωμένη, δηλαδή σε πυκνοκατοικημένες περιοχές. Εξαιτίας του υψηλού πάγιου κόστους της επένδυσης, το ανά μονάδα κόστος αυξάνεται σημαντικά με τη μείωση της πληθυσμιακής πυκνότητας. Ως εκ τούτου, όταν τα ευρυζωνικά δίκτυα χρησιμοποιούνται με εμπορικούς όρους, έχουν την τάση να καλύπτουν επικερδώς μέρος μόνο του πληθυσμού. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να διορθώσουν αδυναμίες της αγοράς, βελτιώνοντας έτσι την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα.
- (47) Αδυναμία της αγοράς υφίσταται εάν, αφημένες στην τύχη τους, οι αγορές δεν κατορθώνουν, χωρίς δημόσια παρέμβαση, να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα για την κοινωνία. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, όταν ορισμένες επενδύσεις δεν αναλαμβάνονται ακόμη και αν το οικονομικό όφελος για την κοινωνία υπερβαίνει το κόστος τους⁴⁰. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης μπορεί να έχει

³⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2020, Αυστρία κατά Επιτροπής, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, σκέψη 44.

⁴⁰ Ωστόσο, το γεγονός ότι μια συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι σε θέση να αναλάβει ένα σχέδιο χωρίς ενίσχυση δεν υποδηλώνει την ύπαρξη αδυναμίας της αγοράς. Για παράδειγμα, η απόφαση μιας επιχείρησης

θετικά αποτελέσματα και η συνολική αποδοτικότητα μπορεί να βελτιωθεί με προσαρμογή των οικονομικών κινήτρων των ενδιαφερομένων.

- (48) Στον τομέα των σταθερών και κινητών τηλεπικοινωνιών, μία μορφή ανεπάρκειας της αγοράς σχετίζεται με θετικές εξωτερικές επιδράσεις που δεν εσωτερικεύονται από τους φορείς της αγοράς. Για παράδειγμα, η διαθεσιμότητα σταθερών και κινητών δικτύων ανοίγει τον δρόμο για την παροχή περισσότερων υπηρεσιών και για καινοτομία. Τα συνολικά οφέλη είναι πιθανό να είναι υψηλότερα από τα οικονομικά οφέλη που αποφέρουν στους επενδυτές του δικτύου. Ως εκ τούτου, το αποτέλεσμα στην αγορά θα ήταν να πραγματοποιούνται ανεπαρκείς ιδιωτικές επενδύσεις σε σταθερά και κινητά δίκτυα.
- (49) Επίσης, στις περιπτώσεις που οι αγορές παρέχουν αποδοτικά αποτελέσματα τα οποία όμως δεν κρίνονται ικανοποιητικά από την άποψη της πολιτικής συνοχής, τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων μπορεί να είναι απαραίτητα για τη διόρθωση κοινωνικών ή περιφερειακών ανισοτήτων ώστε να επιτευχθούν περισσότερο επιθυμητά και δίκαια αποτελέσματα στην αγορά. Ειδικότερα, η καλά στοχευμένη κρατική παρέμβαση στον τομέα των ευρυζωνικών συνδέσεων μπορεί να συμβάλει στη μείωση του ψηφιακού χάσματος⁴¹.
- (50) Μια ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί επίσης να αποδειχθεί εάν το υφιστάμενο δίκτυο δεν παρέχει στους πολίτες ή στους επιχειρηματικούς τελικούς χρήστες βέλτιστο συνδυασμό ποιότητας υπηρεσιών και τιμών⁴². Αυτό μπορεί να ισχύει στην περίπτωση που ορισμένες κατηγορίες χρηστών μπορεί να μην εξυπηρετούνται ικανοποιητικά ή, ειδικότερα, ελλείπει ρυθμιζόμενων τιμολογίων πρόσβασης χονδρικής, οι τιμές λιανικής ενδέχεται να είναι υψηλότερες από εκείνες που χρεώνονται για την παροχή των ίδιων υπηρεσιών σε πιο ανταγωνιστικές, αλλά άλλως συγκρίσιμες, περιοχές ή περιφέρειες του κράτους μέλους. Επιπρόσθετα, αν οι προοπτικές εισόδου εναλλακτικών φορέων εκμετάλλευσης στην αγορά ή παροχής υπηρεσιών από τους εν λόγω φορείς στην εν λόγω περιοχή είναι περιορισμένες, ενδεδειγμένη θα ήταν ενδεχομένως η χρηματοδότηση εναλλακτικού δικτύου.
- (51) Ωστόσο, αν οι κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών και κινητών δικτύων χρησιμοποιούνταν σε περιοχές στις οποίες οι φορείς της αγοράς θα επέλεγαν κανονικά να επενδύσουν ή έχουν ήδη επενδύσει, αυτό πιθανόν να υπονόμει σημαντικά τα αρχικά κίνητρα των εμπορικών επενδυτών να επενδύσουν. Μόνο η ύπαρξη ανεπαρκειών της αγοράς σε ένα δεδομένο πλαίσιο δεν επαρκεί για να δικαιολογηθεί η κρατική παρέμβαση. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να στοχεύουν μόνο στην

να μην επενδύσει σε ένα σχέδιο χαμηλής αποδοτικότητας δεν μπορεί να αποτελέσει ένδειξη ανεπάρκειας, αλλά μάλλον ένδειξη καλής λειτουργίας της αγοράς.

⁴¹ Παρόλο που υπάρχουν διάφοροι λόγοι για αυτό το «ψηφιακό χάσμα», η ύπαρξη επαρκών ευρυζωνικών υποδομών αποτελεί προϋπόθεση για να καταστεί δυνατή η συνδεσιμότητα και να γεφυρωθεί το χάσμα. Ο βαθμός αστικοποίησης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πρόσβαση στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και τη χρήση τους. Η διείσδυση του διαδικτύου μπορεί να παραμείνει χαμηλότερη στις αραιοκατοικημένες περιοχές της Ένωσης.

⁴² Στην περίπτωση που κράτη μέλη θεωρούν ότι αυτό συνιστά τον λόγο παρέμβασης, η Επιτροπή θα εξετάσει αν το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει σαφώς και με επαληθεύσιμα γεγονότα ότι δεν πληρούνται οι ανάγκες των τελικών χρηστών. Αυτό θα μπορούσε να αποδειχθεί μέσω έρευνας καταναλωτών, ανεξάρτητης μελέτης κ.λπ.

ανεπάρκεια της αγοράς που δεν αντιμετωπίζεται με άλλες πολιτικές και μέτρα⁴³, για παράδειγμα με κανονιστικές υποχρεώσεις σχετικά με την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του ραδιοφάσματος, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων κάλυψης και ποιότητας των υπηρεσιών που συνδέονται με δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος.

5.2.2.1 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα σταθερής πρόσβασης

- (52) Οι ενισχύσεις μπορούν να επιφέρουν ουσιαστική βελτίωση την οποία η αγορά από μόνη της δεν επιτυγχάνει σε περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει ή δεν σχεδιάζεται με αξιόπιστο τρόπο να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα σταθερό δίκτυο, ικανό να καλύψει τις ανάγκες των τελικών χρηστών. Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης της αγοράς και δεδομένων των προσδιορισμένων αναγκών των τελικών χρηστών⁴⁴, μπορεί να αποδειχθεί αδυναμία της αγοράς στις περιπτώσεις που η αγορά δεν παρέχει και δεν είναι πιθανό να παρέχει στους τελικούς χρήστες συνδεσιμότητα ταχύτητας καταφόρτωσης 1 Gbps. Η σημασία της ταχύτητας αναφόρτωσης αυξάνεται συνεχώς προκειμένου να διασφαλίζεται η πρόσβαση των χρηστών σε ορισμένες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί επίσης να αποδειχθεί όταν δεν υπάρχει (και δεν είναι πιθανό να παρασχεθεί από την αγορά στον σχετικό χρονικό ορίζοντα) συνδεσιμότητα με ταχύτητα αναφόρτωσης 200 Mbps⁴⁵. Καθώς προχωρά η δεκαετία, μπορεί επίσης να αποδειχθεί ανεπάρκεια της αγοράς⁴⁶, στις περιπτώσεις που η αγορά δεν ικανοποιεί και δεν είναι πιθανό να ικανοποιήσει τις προσδιορισμένες ανάγκες των τελικών χρηστών για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης⁴⁷ έως 1 Gbps (βλ. τμήμα 5.2.3.1.4).
- (53) Απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση για να εξακριβωθεί σε ποιο βαθμό ο ιδιωτικός τομέας είναι σε θέση να καλύπτει τις ανάγκες των τελικών χρηστών με δικά του μέσα.
- (54) Προκειμένου να αξιολογηθεί η ανεπάρκεια της αγοράς, γίνεται διάκριση μεταξύ των ειδών των περιοχών-στόχων. Οι περιοχές παρέμβασης ταξινομούνται ως λευκές, γκριζες ή μαύρες περιοχές, ανάλογα με την παρουσία υπερταχέων δικτύων.

5.2.2.1.1 Λευκές περιοχές

- (55) Λευκές περιοχές είναι εκείνες στις οποίες δεν υπάρχει κανένα υπερταχύ ευρυζωνικό δίκτυο και είναι απίθανο να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα ένα τέτοιο δίκτυο.

⁴³ Τα διοικητικά και κανονιστικά μέτρα προκαλούν γενικά λιγότερες στρεβλώσεις και θα πρέπει να εξετάζονται πριν από τις παρεμβάσεις κρατικών ενισχύσεων.

⁴⁴ Sonia Strube Martins, Christian Wernick: Telecommunication policy journal 45 (2021): Regional differences in residential demand for very high bandwidth broadband internet in 2025.

⁴⁵ Τα ευρυζωνικά δίκτυα παρέχουν συνήθως ταχύτητες καταφόρτωσης υψηλότερες από τις ταχύτητες αναφόρτωσης. Οι τυπικές ταχύτητες αναφόρτωσης κυμαίνονται μεταξύ του 10 % και του 30 % της ταχύτητας καταφόρτωσης.

⁴⁶ Για να αποδειχθεί η ανάγκη για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης, το κράτος μέλος πρέπει να παράσχει αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία από επαληθεύσιμες πηγές, για παράδειγμα έρευνες για τις ανάγκες των τελικών χρηστών, μελέτες σχετικά με το προφίλ των τελικών χρηστών και την εξέλιξη της κίνησης, στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης κ.λπ.

⁴⁷ Ως αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης νοείται η ταχύτητα αναφόρτωσης που υπερβαίνει το 30 % και φτάνει έως 100 % της ταχύτητας καταφόρτωσης.

5.2.2.1.2 Γκρίζες περιοχές

- (56) Γκρίζες περιοχές είναι εκείνες στις οποίες ένα υπερταχύ δίκτυο υπάρχει ή σχεδιάζεται με αξιόπιστο τρόπο να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα. Η ύπαρξη και μόνο ενός υπερταχέος δικτύου⁴⁸ δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι δεν υφίσταται αδυναμία της αγοράς.
- (57) Ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί να αποδειχθεί εάν το υφιστάμενο ή σχεδιαζόμενο με αξιόπιστο τρόπο υπερταχύ δίκτυο δεν μπορεί να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 200 Mbps⁴⁹.

5.2.2.1.3 Μεικτές περιοχές (λευκές και γκρίζες)

- (58) Καταρχήν, η προτεινόμενη παρέμβαση θα πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε ολόκληρη η περιοχή-στόχος να είναι είτε λευκή είτε γκρίζα.
- (59) Ωστόσο, για λόγους αποδοτικότητας, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν περιοχές-στόχους που είναι εν μέρει λευκές και εν μέρει γκρίζες. Όταν ορισμένοι πολίτες και επιχειρηματικοί χρήστες εξυπηρετούνται ήδη επαρκώς στην περιοχή-στόχο (ή θα εξυπηρετούνται εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα), πρέπει να διασφαλίζεται ότι η δημόσια παρέμβαση δεν οδηγεί σε αδικαιολόγητη υπερδότηση του υφιστάμενου δικτύου. Αυτό μπορεί να αποφευχθεί εάν η δημόσια παρέμβαση περιορίζεται μόνο σε μέτρα «κάλυψης των κενών». Όταν τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι η περιορισμένη υπερδότηση του υφιστάμενου δικτύου είναι αναλογική και δεν επιφέρει αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η δημόσια παρέμβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί⁵⁰. Η υπερδότηση πρέπει να περιορίζεται στο 10 % κατ' ανώτατο όριο όλων των εγκαταστάσεων στην περιοχή-στόχο⁵¹. Σε τέτοιες περιπτώσεις,

⁴⁸ Η κατάσταση από πλευράς ανταγωνισμού αξιολογείται σύμφωνα με τον αριθμό των υφιστάμενων φορέων εκμετάλλευσης. Στην απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 – Γαλλία – Programme national «Très Haut Débit» – Volet B (EE C 364 της 14.12.2011, σ. 2), αποφασήθηκε ότι η ύπαρξη πολλών παρόχων λιανικής σε ένα δίκτυο (συμπεριλαμβανομένης της αποδεσμοποίησης τοπικού βρόχου) δεν μετατρέπει την περιοχή σε μαύρη, αλλά ότι παραμένει γκρίζα, δεδομένου ότι υπάρχει μόνο ένα δίκτυο.

⁴⁹ Ενώ οι ταχύτητες καταφόρτωσης και αναφόρτωσης είναι επί του παρόντος οι πιο σημαντικές παράμετροι ποιότητας της υπηρεσίας, για ορισμένους χρήστες ή για την παροχή ορισμένων υπηρεσιών ενδέχεται να απαιτούνται ολόενα και περισσότερο ειδικά χαρακτηριστικά πέραν της ταχύτητας (όπως ο χρόνος αναμονής ή η διακύμανση χρόνου επιστροφής πακέτων) τα οποία θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για να δικαιολογηθεί η ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς.

⁵⁰ Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι η υπερδότηση διασφαλίζει σημαντική μείωση του ποσού της κρατικής ενίσχυσης που απαιτείται για την περιοχή-στόχο (και, μεταξύ άλλων, ότι τα έσοδα από την γκρίζα περιοχή θα χρησιμοποιηθούν για να διασφαλιστεί η κάλυψη της λευκής περιοχής και, επομένως, ότι θα μειωθεί σημαντικά το έλλειμμα χρηματοδότησης). Για παράδειγμα, στον βαθμό που τα έσοδα που παράγονται από τις συνδέσεις λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης (επομένως, αυτό δεν αφορά τα δίκτυα αμιγώς χονδρικής πρόσβασης), μια δημόσια παρέμβαση που παρέχει σύνδεση σε μια εγκατάσταση στο τέλος του δρόμου θα μπορούσε να καταστεί δαπανηρή εάν, προκειμένου να αποφευχθούν αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, δεν επιτρεπόταν η σύνδεση άλλων εγκαταστάσεων από τις οποίες διέρχεται το νέο δίκτυο που λαμβάνει την ενίσχυση (ακόμη και αν άλλο δίκτυο έχει ήδη διέλθει από τα εν λόγω νοικοκυριά), δεδομένου ότι αυτό θα μείωνε τα έσοδα που θα μπορούσε να αναμένει ο φορέας εκμετάλλευσης και, επομένως, θα αύξανε το έλλειμμα χρηματοδότησης.

⁵¹ Το ποσό της κρατικής ενίσχυσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα έσοδα που παράγονται από τις εγκαταστάσεις που επηρεάζονται από την υπερδότηση, ώστε να αποφεύγεται η υπεραντιστάθμιση κατά τον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης.

ολόκληρη η περιοχή-στόχος θα αντιμετωπίζεται ως «λευκή» για σκοπούς αξιολόγησης της δημόσιας παρέμβασης (αυτό σημαίνει ότι ισχύουν και εδώ οι προϋποθέσεις που ισχύουν για τις λευκές περιοχές).

5.2.2.1.4 Μαύρες περιοχές

- (60) Μαύρες περιοχές είναι εκείνες στις οποίες υπάρχουν ή σχεδιάζονται με αξιόπιστο τρόπο τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα⁵² υπερταχεία δίκτυα. Στις εν λόγω περιοχές, οι ευρυζωνικές υπηρεσίες παρέχονται συνήθως υπό συνθήκες ανταγωνισμού (ανταγωνισμός βάσει υποδομών)⁵³. Αδυναμία της αγοράς μπορεί να αποδειχθεί εάν κανένα από τα υφιστάμενα δίκτυα δεν μπορεί να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης 200 Mbps και εάν κανένας από τους υφιστάμενους παρόχους δεν δεσμεύεται να αναβαθμίσει το δίκτυό του για να παρέχει τις εν λόγω ταχύτητες στον σχετικό χρονικό ορίζοντα⁵⁴.
- (61) Εάν τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα υφιστάμενα δίκτυα μπορούν να αναβαθμιστούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps⁵⁵, μπορεί να υποτεθεί ότι, καθώς αναπτύσσεται η ζήτηση για υψηλότερες ταχύτητες, ο ανταγωνισμός θα οδηγήσει σε έγκαιρη αναβάθμιση σε ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης 200 Mbps. Η κρατική στήριξη για την κατασκευή πρόσθετου ευρυζωνικού δικτύου με συγκρίσιμες δυνατότητες θα οδηγήσει, καταρχήν, σε απαράδεκτη στρέβλωση του ανταγωνισμού, καθώς και σε παραγκωνισμό των ιδιωτών επενδυτών⁵⁶.

5.2.2.2 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα κινητής πρόσβασης

- (62) Η Επιτροπή θεωρεί ότι ανεπάρκεια της αγοράς υφίσταται σε περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει ή δεν σχεδιάζεται με αξιόπιστο τρόπο να εγκατασταθεί εντός του σχετικού

⁵² Η ίδια εταιρεία ενδέχεται να εκμεταλλεύεται χωριστά δίκτυα (π.χ. σταθερά και σταθερά-ασύρματα) στην ίδια περιοχή, αλλά το γεγονός αυτό δεν θα αλλάξει το «χρώμα» της εν λόγω περιοχής. Στο ίδιο πνεύμα, το χρώμα της περιοχής δεν αλλάζει ακόμη και αν υπάρχουν δύο δίκτυα τα οποία διαχειρίζονται διαφορετικές εταιρείες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο.

⁵³ Αν υπάρχει μόνο ένα δίκτυο, ακόμη και αν το δίκτυο αυτό χρησιμοποιείται —μέσω αποδεσμοποίησης (LLU)— από διάφορους εναλλακτικούς φορείς εκμετάλλευσης, η περιοχή θεωρείται γκριζα περιοχή. Βλ. επίσης απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 – Γαλλία – Programme national «Très Haut Débit» – Volet B (EE C 364 της 14.12.2011, σ. 2).

⁵⁴ Ανεξάρτητα από τις αποδεδειγμένες ανάγκες για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης, δεν είναι δυνατή η παρέμβαση εάν υπάρχουν τουλάχιστον δύο δίκτυα που μπορούν να αναβαθμιστούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps.

⁵⁵ Ένα δίκτυο θεωρείται ότι μπορεί να αναβαθμιστεί ώστε να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps, εάν μπορεί να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps βάσει περιορισμένων επενδύσεων, όπως αναβάθμισης του ενεργητικού εξοπλισμού.

⁵⁶ Βλ. απόφαση C(2006) 3226 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 2006, υπόθεση C 35/05 (πρώην N 59/05) – Κάτω Χώρες – Broadband infrastructure in Appingedam (EE L 86 της 27.3.2007, σ. 1). Στην απόφαση αυτή, η Επιτροπή παρατήρησε ότι οι ανταγωνιστικές πιέσεις της συγκεκριμένης αγοράς δεν ελήφθησαν δεόντως υπόψη. Ειδικότερα, τόνισε ότι η ολλανδική αγορά ευρυζωνικών δικτύων ήταν μια ταχέως εξελισσόμενη αγορά στην οποία οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων καλωδιακής τηλεόρασης και των παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου, επρόκειτο να καθιερώσουν την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών υψηλής χωρητικότητας χωρίς καμία κρατική στήριξη.

χρονικού ορίζοντα κινητό δίκτυο⁵⁷, ικανό να καλύψει τις ανάγκες των τελικών χρηστών.

- (63) Οι υφιστάμενες και μελλοντικές εφαρμογές βασίζονται όλο και περισσότερο σε δίκτυα κινητών επικοινωνιών υψηλών επιδόσεων που είναι διαθέσιμα σε ευρεία γεωγραφική βάση⁵⁸. Οι τελικοί χρήστες χρειάζονται κινητικότητα κατά την επικοινωνία, αλλά και πρόσβαση σε πληροφορίες «εν κινήσει». Αναμένεται να αναπτυχθούν νέες μορφές οικονομικής δραστηριότητας που απαιτούν απρόσκοπτη διαδικτυακή πρόσβαση τόσο σε υπηρεσίες δεδομένων όσο και σε φωνητικές υπηρεσίες κινητών τηλεπικοινωνιών. Δεδομένου ότι αναπτύσσονται οι εν λόγω οικονομικές δραστηριότητες και οι νέες κινητές υπηρεσίες, με την πάροδο του χρόνου τα κινητά δίκτυα πρέπει να παρέχουν ολοένα και υψηλότερες επιδόσεις. Η έλλειψη ή η ανεπάρκεια κινητής συνδεσιμότητας μπορεί να αποβεί επιζήμια για ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες, όπως βιομηχανικές, γεωργικές ή τουριστικές δραστηριότητες, ή τη συνδεδεμένη κινητικότητα, ή μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια των πολιτών⁵⁹. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδίως στην περίπτωση απομακρυσμένων περιοχών, αραιοκατοικημένων περιοχών ή μη κατοικημένων περιοχών.
- (64) Σε μια περιοχή όπου τουλάχιστον ένα κινητό δίκτυο υπάρχει ήδη ή σχεδιάζεται με τρόπο αξιόπιστο να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα, η δημόσια στήριξη για την κατασκευή νέου κινητού δικτύου θα μπορούσε να επιφέρει στρεβλώσεις στη δυναμική της αγοράς.
- (65) Η δημόσια στήριξη για την ανάπτυξη ενός κινητού δικτύου σε μια τέτοια περιοχή μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία μόνο όταν μπορεί να αποδειχθεί σωρευτικά ότι το υφιστάμενο ή σχεδιαζόμενο δίκτυο κινητής τηλεφωνίας δεν παρέχει στους τελικούς χρήστες επαρκή ποιότητα υπηρεσιών ώστε να καλύψουν τις εξελισσόμενες ανάγκες τους και η δημόσια στήριξη θα αποκαταστήσει επαρκώς την εντοπισθείσα ανεπάρκεια της αγοράς, ώστε να επιτευχθεί έτσι ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν μπορεί να επιτύχει η αγορά⁶⁰. Οι περιορισμένες χωρητικότητες των υφιστάμενων ή

⁵⁷ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2021) 3492 final της Επιτροπής, της 21ης Μαΐου 2021, υπόθεση SA.58099 (2021/N) – Γερμανία – Mobile communications Mecklenburg-Western Pomerania (EE C 260 της 2.7.2021).

⁵⁸ Βλ. επίσης την ανακοίνωση για τα Gigabit, στην οποία προσδιορίζονται εφαρμογές που απαιτούνται για τους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, των μεταφορών, της βιομηχανικής παραγωγής και της υγείας, καθώς και για νέες γενιές υπηρεσιών ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης (για παράδειγμα, συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη οδήγηση, χειρουργική από απόσταση, γεωργία ακριβείας).

⁵⁹ Το άρθρο 26 παράγραφος 5 της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία προβλέπει την υποχρέωση των φορέων εκμετάλλευσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών να καθιστούν διαθέσιμες τις πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλούντος με το που ληφθεί η κλήση έκτακτης ανάγκης από την αρχή που διαχειρίζεται τις κλήσεις έκτακτης ανάγκης. Από τις 21 Δεκεμβρίου 2020 το άρθρο 109 του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών καθιστά υποχρεωτική τη διαθεσιμότητα όχι μόνο πληροφοριών εντοπισμού βάσει δικτύου, αλλά και των ακριβέστερων πληροφοριών εντοπισμού που αντλούνται βάσει χειροσυσκευής στο πλέον κατάλληλο κέντρο λήψης κλήσεων έκτακτης ανάγκης.

⁶⁰ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2020) 8939 final της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.54684 – Γερμανία – High-capacity mobile infrastructure roll-out in Brandenburg (EE C 60 της 19.2.2021, σ. 2)· απόφαση C(2021) 1532 final της Επιτροπής, της 10ης Μαρτίου 2021, υπόθεση SA.56426 – Γερμανία – High-performance mobile infrastructure roll-out in Lower Saxony (EE C 144 της 23.4.2021, σ. 2)· και απόφαση C(2021) 3565 final της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2021, υπόθεση SA.59574 –

σχεδιαζόμενων κινητών δικτύων μπορεί να οφείλονται, για παράδειγμα, στην ανεπαρκή πυκνότητα των κεραιών, σε συγκεκριμένο εύρος ζώνης φάσματος ή στα χαρακτηριστικά του ενεργητικού εξοπλισμού⁶¹.

- (66) Ως εκ τούτου, ενδέχεται να υπάρχει ανεπάρκεια της αγοράς παρουσία δικτύου 4G ή ακόμη και δικτύου 5G, όταν ένα τέτοιο δίκτυο δεν παρέχει και δεν είναι πιθανό να παρέχει στους τελικούς χρήστες επαρκή ποιότητα υπηρεσιών για την κάλυψη των εξελισσόμενων αναγκών τους.
- (67) Για τις νέες μορφές οικονομικής δραστηριότητας και υπηρεσιών θα απαιτηθούν απρόσκοπτη διαδικτυακή πρόσβαση (για παράδειγμα για συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα κατά μήκος των διαδρομών μεταφορών) και, εκτός από ορισμένες ελάχιστες ταχύτητες και χωρητικότητες, και άλλα ειδικά χαρακτηριστικά, όπως χαμηλότερος χρόνος αναμονής, εικονική παρουσίαση του δικτύου ή ικανότητα σύνδεσης πολλών τερματικών σταθμών στο πλαίσιο βιομηχανικών ή γεωργικών δραστηριοτήτων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, παρά την ύπαρξη κινητού δικτύου, ενδέχεται να χρειαστεί δημόσια στήριξη για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ανεπαρειών της αγοράς που σχετίζονται με προσδιορισμένες περιπτώσεις χρήσης.
- (68) Καταρχήν, ακόμη και σε περίπτωση ανεπάρκειας της αγοράς, δεν μπορεί να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη κινητού δικτύου, εάν η ανάπτυξη του εν λόγω δικτύου αποτελεί μέρος της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που συνδέονται με την κατανομή του ραδιοφάσματος. Ωστόσο, μπορούν να χορηγηθούν κρατικές ενισχύσεις για την παροχή πρόσθετης ποιότητας υπηρεσιών που απαιτείται για την κάλυψη αποδεδειγμένων αναγκών των τελικών χρηστών που υπερβαίνουν τα ήδη απαιτούμενα για τη συμμόρφωση με τις εν λόγω υποχρεώσεις. Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να καλύπτουν μόνο το πρόσθετο κόστος που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της βελτίωσης της ποιότητας του δικτύου.
- (69) Όταν, σε μια δεδομένη περιοχή, υπάρχει ή θα υπάρξει εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα τουλάχιστον ένα κινητό δίκτυο που παρέχει υπηρεσίες που ικανοποιούν τις εξελισσόμενες ανάγκες των τελικών χρηστών (βλέπε παραγράφους (63), (65) και (67)), η δημόσια στήριξη για ένα πρόσθετο κινητό δίκτυο με ισοδύναμες δυνατότητες θα οδηγούσε, καταρχήν, σε απαράδεκτη στρέβλωση του ανταγωνισμού και σε παραγκωνισμό των ιδιωτικών επενδύσεων. Ελλείψει σαφώς αποδεδειγμένης ανεπάρκειας της αγοράς, η γνώμη της Επιτροπής για τα μέτρα αυτά θα είναι αρνητική.

Γερμανία – Deployment of high-performance mobile infrastructure in Germany (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί).

⁶¹ Επί του παρόντος, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις κάλυψης απαιτείται συνήθως η παροχή ταχυτήτων καταφόρτωσης μεταξύ 30 Mbps και 100 Mbps. Στις περιοχές στις οποίες παρέχονται τέτοιες υψηλότερες ταχύτητες δεν είναι πιθανόν να υπάρξει ανεπάρκεια της αγοράς στην παρούσα συγκυρία και με την τρέχουσα ανάπτυξη της αγοράς. Ωστόσο, πρόκειται για μια αγορά στην οποία οι ανάγκες των τελικών χρηστών εξελίσσονται ταχύτατα. Τα πιο προηγμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας στην Ευρώπη είναι σήμερα ικανά να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης 150 Mbps και ταχύτητα αναφόρτωσης 50 Mbps – Κατευθυντήριες γραμμές του BEREC για τα δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας – BoR (20) 165.

5.2.2.3 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα οπισθόζευξης

- (70) Το δίκτυο οπισθόζευξης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη δικτύων πρόσβασης. Τα δίκτυα οπισθόζευξης έχουν τη δυνατότητα να τονώνουν τον ανταγωνισμό στις περιοχές πρόσβασης προς όφελος όλων των δικτύων και τεχνολογιών πρόσβασης. Η οπισθόζευξη υψηλών επιδόσεων είναι πιθανό να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη σύνδεση τελικών χρηστών, υπό την προϋπόθεση ότι το δίκτυο οπισθόζευξης διασφαλίζει την πρόσβαση όλων των φορέων εκμετάλλευσης και τεχνολογιών υπό ανοιχτούς, διαφανείς και χωρίς διακρίσεις όρους. Η δημόσια χρηματοδότηση δικτύων οπισθόζευξης είναι γενικά ένα μέτρο που ενισχύει τον ανταγωνισμό και τις επενδύσεις, καθώς παρέχει σε τρίτους φορείς εκμετάλλευσης τη δυνατότητα να αναπτύξουν δίκτυα πρόσβασης και να προσφέρουν υπηρεσίες συνδεσιμότητας σε τελικούς χρήστες.
- (71) Δεδομένου ότι τα δίκτυα οπισθόζευξης μεταφέρουν την κίνηση διαφόρων σταθερών και/ή κινητών δικτύων πρόσβασης, τα δίκτυα οπισθόζευξης απαιτούν σημαντικά υψηλότερη χωρητικότητα μετάδοσης από τα μεμονωμένα δίκτυα πρόσβασης. Λαμβανομένων υπόψη των τρεχουσών αναγκών των τελικών χρηστών, της ταχείας αναβάθμισης των δικτύων πρόσβασης που βρίσκεται σε εξέλιξη λόγω της συνεχώς αυξανόμενης ζήτησης για μετάδοση δεδομένων και των αυξημένων επιδόσεων κάθε νέας παραγωγής κινητών επικοινωνιών, τα δίκτυα οπισθόζευξης πρέπει να καλύπτουν σημαντική αύξηση της απαιτούμενης χωρητικότητας. Κατά το παρόν στάδιο τεχνολογικής ανάπτυξης, η εν λόγω αύξηση της ζήτησης για χωρητικότητα μπορεί να αντιμετωπιστεί με δίκτυα οπισθόζευξης που βασίζονται σε οπτικές ίνες ή με δίκτυα οπισθόζευξης που βασίζονται σε άλλες τεχνολογίες ικανές να παρέχουν το ίδιο επίπεδο επιδόσεων και αξιοπιστίας με τα δίκτυα οπισθόζευξης που βασίζονται σε οπτικές ίνες.
- (72) Ανεπάρκεια της αγοράς όσον αφορά το δίκτυο οπισθόζευξης μπορεί να υπάρχει όταν δεν υπάρχει οπισθόζευξη ή όταν η υφιστάμενη ή σχεδιαζόμενη οπισθόζευξη δεν βασίζεται σε οπτικές ίνες ή σε άλλες τεχνολογίες ικανές να παρέχουν το ίδιο επίπεδο επιδόσεων και αξιοπιστίας με τις οπτικές ίνες⁶².

5.2.2.4 Μέσα για τον προσδιορισμό της ανεπάρκειας της αγοράς

- (73) Για τον προσδιορισμό περιοχών στις οποίες υπάρχει ανεπάρκεια της αγοράς, τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν, βάσει λεπτομερούς χαρτογράφησης (βλ. τμήμα 5.2.2.4.1) και δημόσιας διαβούλευσης (βλ. τμήμα 5.2.2.4.2), αν υπάρχουν σταθερά ή κινητά δίκτυα ή αν σχεδιάζεται με αξιόπιστο τρόπο η ανάπτυξή τους στην περιοχή στον σχετικό χρονικό ορίζοντα.

⁶² Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο το δίκτυο οπισθόζευξης να καταστεί εμπόδιο, μπορεί να χρειαστεί να αυξηθεί η χωρητικότητά του παράλληλα με την ανάπτυξη δικτύων πρόσβασης υψηλότερων επιδόσεων. Για παράδειγμα, η Κροατία πρότεινε κρατική παρέμβαση στην οικεία εθνική αγορά οπισθόζευξης, η οποία χαρακτηριζόταν από περιορισμούς χωρητικότητας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα υψηλές τιμές στην αγορά επόμενου σταδίου. Ο υφιστάμενος φορέας εκμετάλλευσης οπισθόζευξης δεν ήταν πρόθυμος να επενδύσει στην αύξηση της χωρητικότητας. Δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατό να επιλυθεί το ζήτημα από την εθνική ρυθμιστική αρχή, η Επιτροπή ενέκρινε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για επενδύσεις σε υποδομή οπισθόζευξης οπτικών ινών, κρίνοντας ότι η δεσπόζουσα θέση είχε καταστεί εμπόδιο που συνιστούσε ανεπάρκεια της αγοράς. Απόφαση C(2016) 436 final της Επιτροπής, της 25ης Ιανουαρίου 2016, υπόθεση SA.38626 – Κροατία – National Broadband Plan (EE C 104 της 18.3.2016, σ. 1).

5.2.2.4.1 Λεπτομερής χαρτογράφηση και ανάλυση της κάλυψης

- (74) Τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίσουν τις γεωγραφικές περιοχές που θα καλύπτονται από το εν λόγω μέτρο ενίσχυσης, πραγματοποιώντας διαδικασία χαρτογράφησης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μεθοδολογία που περιγράφεται στο τμήμα 3 (για τα δίκτυα σταθερής πρόσβασης) και στο τμήμα 4 (για τα δίκτυα κινητής και σταθερής ασύρματης πρόσβασης) του παραρτήματος Ι είναι η ακριβέστερη μέθοδος χαρτογράφησης. Τα κράτη μέλη μπορούν να προτείνουν τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων αντί εκείνων που περιγράφονται στα δύο αυτά τμήματα, υπό την προϋπόθεση ότι συμμορφώνονται με τις παραγράφους 4, 5, 9, 10 και 12 του τμήματος 2, είναι δεόντως αιτιολογημένες και περιλαμβάνουν αιτιολογημένη γνώμη της εθνικής ρυθμιστικής αρχής που υποστηρίζει τη χρήση της προτεινόμενης εναλλακτικής μεθοδολογίας.
- (75) Τα κράτη μέλη διαθέτουν σημαντική διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον καθορισμό των περιοχών-στόχων. Ωστόσο, ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, γεωγραφικές και κοινωνικές συνθήκες κατά τον καθορισμό των σχετικών περιοχών. Για παράδειγμα, το μέγεθος των περιοχών-στόχων μπορεί να διαδραματίζει ρόλο στην έκβαση της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής, καθώς οι υπερβολικά μικρές περιοχές-στόχοι ενδεχομένως να μην παρέχουν επαρκή οικονομικά κίνητρα στους φορείς της αγοράς ώστε να υποβάλουν προσφορά για την ενίσχυση, ενώ οι πολύ μεγάλες περιοχές θα μείωναν ενδεχομένως το ανταγωνιστικό αποτέλεσμα της διαδικασίας επιλογής. Ο προσδιορισμός αρκετών μικρότερων περιοχών, ο οποίος θα οδηγούσε στη διοργάνωση περισσότερων διαδικασιών επιλογής, θα έδινε σε διάφορες δυνητικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να επωφεληθούν από κρατική ενίσχυση και έτσι θα αποφευγόταν η περαιτέρω ενίσχυση της θέσης ενός (ενδεχομένως ήδη δεσπόζοντος) φορέα εκμετάλλευσης στην αγορά λόγω του μέτρου.
- (76) Συνιστάται θερμά η διαβούλευση με την ΕΡΑ, όπως ορίζεται στο τμήμα 5.2.3.5.

5.2.2.4.2 Δημόσια διαβούλευση

- (77) Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν, μεταξύ άλλων σε κατάλληλη, δημόσια διαθέσιμη ιστοσελίδα σε εθνικό επίπεδο⁶³, τα κύρια χαρακτηριστικά του μέτρου και τον κατάλογο των περιοχών-στόχων που προσδιορίστηκαν κατά τη διαδικασία χαρτογράφησης⁶⁴.
- (78) Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το μέτρο και τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με

⁶³ Οι επιστολές προς γνωστούς προμηθευτές δεν πληρούν τις απαιτήσεις δημόσιας διαβούλευσης, η οποία διασφαλίζει τον ανοικτό χαρακτήρα και τη διαφάνεια έναντι όλων των ενδιαφερόμενων μερών για λόγους ασφάλειας δικαίου.

⁶⁴ Αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: κατάλογο των περιοχών-στόχων και του χρώματός τους με βάση τη χαρτογράφηση, τη διάρκεια του μέτρου, τον προϋπολογισμό, τις πηγές δημόσιας χρηματοδότησης, τον προσδιορισμό του σχετικού χρονικού ορίζοντα, κριτήρια επιλεξιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (ταχύτητες αναφόρτωσης και καταφόρτωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών), κατώτατα όρια παρέμβασης (δηλαδή ταχύτητες αναφόρτωσης και καταφόρτωσης υπηρεσιών στις οποίες μπορεί να υπάρξει υπερδόμηση από το μέτρο), απαιτήσεις πρόσβασης χονδρικής και τιμολόγηση ή μεθοδολογία τιμολόγησης.

τα οικεία δίκτυα που υπάρχουν ή που σχεδιάζονται με αξιόπιστο τρόπο στην περιοχή-στόχο εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα⁶⁵.

- (79) Κατά την εξέταση του προβλεπόμενου χρονικού πλαισίου για την ανάπτυξη του δικτύου για το οποίο χορηγείται ενίσχυση, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές που μπορεί εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρεάσουν τη διάρκεια της ανάπτυξης του νέου δικτύου (δηλαδή τον χρόνο που απαιτείται από τη διαδικασία επιλογής, πιθανές νομικές ενέργειες και προσφυγές, χρόνο για την απόκτηση δικαιωμάτων διέλευσης και αδειών, άλλη υποχρέωση που απορρέει από εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις κ.λπ.).
- (80) Αξιόπιστα επενδυτικά σχέδια πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη δημόσια διαβούλευση μόνον εάν παρέχουν, από μόνα τους, παρόμοιες επιδόσεις με το προβλεπόμενο χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο.
- (81) Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να διασφαλίζει στον μέγιστο δυνατό βαθμό το ίδιο επίπεδο λεπτομέρειας με τη διαδικασία χαρτογράφησης και θα πρέπει να διεξάγεται όπως ορίζεται στο παράρτημα Ι⁶⁶, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινίσεων της παραγράφου (74).
- (82) Ανεξάρτητα από το αν μέσω της διαδικασίας χαρτογράφησης ενδέχεται να έχουν ήδη συλλεχθεί πληροφορίες σχετικά με μελλοντικά επενδυτικά σχέδια, το αποτέλεσμα της διαδικασίας χαρτογράφησης πρέπει πάντα να επαληθεύεται κατά τη δημόσια διαβούλευση. Αυτό είναι απαραίτητο για την ελαχιστοποίηση πιθανών αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού με υφιστάμενους παρόχους και με όσους διαθέτουν ήδη αξιόπιστα επενδυτικά σχέδια για τον σχετικό χρονικό ορίζοντα.
- (83) Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 30 ημέρες. Από το τέλος της δημόσιας διαβούλευσης, το κράτος μέλος έχει στη διάθεσή του ένα έτος για να κινήσει τη διαδικασία επιλογής ή να αρχίσει την υλοποίηση του έργου στην περίπτωση μοντέλων άμεσων επενδύσεων. Εάν το κράτος μέλος δεν κινήσει τη διαδικασία επιλογής ή δεν αρχίσει την υλοποίηση εντός ενός έτους, πρέπει να διενεργήσει νέα δημόσια διαβούλευση.

5.2.2.4.3 Βέλτιστες πρακτικές⁶⁷: αξιολόγηση των σχεδίων ιδιωτικών επενδύσεων κατά τη δημόσια διαβούλευση

- (84) Υπάρχει κίνδυνος η απλή «εκδήλωση ενδιαφέροντος» σε μελλοντικά σχέδια ιδιωτικών επενδύσεων στην περιοχή-στόχο από κάποιο ενδιαφερόμενο μέρος στο

⁶⁵ Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης ισχύουν μόνο για τον σχετικό χρονικό ορίζοντα, μετά τον οποίο, εάν προτείνονται αλλαγές ή προσθήκες στις περιοχές-στόχους, θα πρέπει να επαναληφθεί η χαρτογράφηση και η δημόσια διαβούλευση.

⁶⁶ Η δημόσια διαβούλευση μπορεί επίσης να περιλαμβάνει ερωτήσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης που επιθυμούν να προσφέρουν σε κάθε νέο χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο που θα προκύψει από οποιαδήποτε δημόσια παρέμβαση στο μέλλον, με σκοπό την τεκμηρίωση του σχεδιασμού του μέτρου. Αυτό δεν θα πρέπει να εμποδίζει τους αιτούντες πρόσβαση να ζητήσουν νέες μορφές προϊόντων πρόσβασης βάσει μιας προσέγγισης «πρόσβασης βάσει εύλογης ζήτησης».

⁶⁷ Οι ενότητες «Βέλτιστες πρακτικές» παρέχουν πρόσθετη μη δεσμευτική καθοδήγηση και παραδείγματα σχετικά με πιθανούς τρόπους εφαρμογής μέτρων ενίσχυσης.

πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης να καθυστερήσει την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, εάν δεν πραγματοποιηθεί στη συνέχεια η εν λόγω επένδυση, ενώ η δημόσια παρέμβαση έχει διακοπεί.

- (85) Για να μειωθεί ο κίνδυνος παρεμπόδισης των δημόσιων παρεμβάσεων βάσει μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων που δεν θα υλοποιηθούν, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να ζητήσουν από τα ενδιαφερόμενα μέρη να παράσχουν, εντός χρονικού πλαισίου κατάλληλου και αναλογικού προς το επίπεδο των ζητούμενων πληροφοριών⁶⁸, στοιχεία που να αποδεικνύουν την αξιοπιστία των επενδυτικών σχεδίων τους. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, λεπτομερές σχέδιο ανάπτυξης με ορόσημα (για παράδειγμα, ανά εξάμηνο), το οποίο να αποδεικνύει ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα και θα διασφαλίσει παρόμοιες επιδόσεις με το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο που σχεδιάζεται.
- (86) Για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των επιδόσεων και της κάλυψης που δηλώνονται, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα ίδια κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση των επιδόσεων των υφιστάμενων δικτύων, όπου αυτό είναι εύλογο και σκόπιμο, όπως ορίζεται στο παράρτημα I.
- (87) Κατά την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) ο επενδυτής έχει υποβάλει ορθό επιχειρηματικό σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη κατάλληλα κριτήρια, όσον αφορά, για παράδειγμα, το χρονοδιάγραμμα, τον προϋπολογισμό, την τοποθεσία των νοικοκυριών-στόχων, την ποιότητα της υπηρεσίας που θα παρασχεθεί, το είδος του δικτύου και της τεχνολογίας που θα αναπτυχθούν, το ποσοστό χρήσης·
 - β) ο επενδυτής έχει υποβάλει αξιόπιστο σχέδιο έργου υψηλού επιπέδου, το οποίο λαμβάνει δεόντως υπόψη σημαντικά ορόσημα του έργου, όπως διοικητικές διαδικασίες και άδειες, συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων διέλευσης, περιβαλλοντικές άδειες, διατάξεις για την ασφάλεια και την προστασία (για παράδειγμα, για το 5G), έργα πολιτικού μηχανικού, την ολοκλήρωση του δικτύου, την έναρξη των δραστηριοτήτων χονδρικής και την εμπορική εκμετάλλευση των υπηρεσιών προς τους τελικούς χρήστες·
 - γ) την επάρκεια του μεγέθους της εταιρείας σε σχέση με το μέγεθος της επένδυσης·
 - δ) το ιστορικό του επενδυτή σε συγκρίσιμα έργα·
 - ε) εάν είναι αναγκαίο και σκόπιμο, τις γεωγραφικές συντεταγμένες των βασικών στοιχείων του σχεδιαζόμενου δικτύου (σταθμοί βάσης, σημεία παρουσίας κ.λπ.).

⁶⁸ Τα κράτη μέλη μπορούν να συμπεριλάβουν το αίτημα αυτό απευθείας στη δημόσια διαβούλευση, για λόγους εξοικονόμησης χρόνου. Εναλλακτικά, μετά τη δημόσια διαβούλευση, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης, τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν περαιτέρω πληροφορίες από ορισμένους παρόχους που έχουν υποβάλει στη δημόσια διαβούλευση πληροφορίες που ενδέχεται να συνιστούν απλή «εκδήλωση ενδιαφέροντος».

- (88) Εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι τα ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια είναι αξιόπιστα, μπορεί να αποφασίσει να καλέσει τους φορείς εκμετάλλευσης να υπογράψουν συμφωνίες δέσμευσης, συμπεριλαμβανομένων υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων προόδου σχετικά με τα ορόσημα που έχουν καθορίσει.
- (89) Αποτελεί ευθύνη των ενδιαφερόμενων μερών να παρέχουν ουσιαστικές πληροφορίες βάσει της εφαρμογής των σχετικών ενωσιακών⁶⁹ ή εθνικών κανόνων.
- (90) Εάν δεν υποβληθούν σχετικές πληροφορίες ως απάντηση στη δημόσια διαβούλευση, το κράτος μέλος μπορεί να λάβει απόφαση με βάση οποιεσδήποτε πληροφορίες έχουν καταστεί διαθέσιμες κατά τη δημόσια διαβούλευση. Οι πληροφορίες που παρέχονται ως απάντηση στη δημόσια διαβούλευση πρέπει να αξιολογούνται από το κράτος μέλος, όπως ορίζεται στο παρόν τμήμα και στο παράρτημα Ι. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κοινοποιούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους και τη σχετική αιτιολόγηση σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος που υπέβαλε πληροφορίες σχετικά με τα οικεία ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια.
- (91) Το κράτος μέλος θα πρέπει να συζητήσει με την ΕΡΑ για τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης από το κράτος μέλος της αξιοπιστίας των μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων⁷⁰.

5.2.2.4.4 Βέλτιστες πρακτικές: εκ των υστέρων παρακολούθηση της υλοποίησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων

- (92) Εάν το κράτος μέλος θεωρεί ότι τα ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν είναι αξιόπιστα και, κατά συνέπεια, η αντίστοιχη περιοχή εξαιρείται από τη δημόσια παρέμβαση, μπορεί να αποφασίσει να απαιτήσει από τους φορείς εκμετάλλευσης που έχουν υποβάλει τα σχέδια ή έχουν συνάψει συμφωνίες δέσμευσης να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με τα οικεία καθορισμένα ορόσημα για την ανάπτυξη του δικτύου και την παροχή των υπηρεσιών εντός του χρονοδιαγράμματος που δήλωσαν.
- (93) Εάν το κράτος μέλος εντοπίσει αποκλίσεις από το σχέδιο που υποβλήθηκε οι οποίες υποδηλώνουν ότι το έργο δεν θα υλοποιηθεί ή εάν έχει επαρκείς λόγους να αμφιβάλλει ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί όπως έχει δηλωθεί, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να ζητήσει από το ενδιαφερόμενο μέρος να υποβάλει περαιτέρω πληροφορίες που να αποδεικνύουν ότι η επένδυση συνεχίζει να είναι αξιόπιστη.
- (94) Εάν το κράτος μέλος έχει σοβαρές αμφιβολίες για το αν η επένδυση θα ολοκληρωθεί όπως έχει δηλωθεί, μπορεί να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια του σχετικού χρονικού ορίζοντα να συμπεριλάβει τις περιοχές τις οποίες αφορά η επένδυση σε νέα διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, προκειμένου να εξακριβώσει τη δυνητική επιλεξιμότητά τους για δημόσια παρέμβαση.

⁶⁹ Άρθρο 29 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

⁷⁰ Παρόμοιος μηχανισμός προβλέπεται στο άρθρο 22 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

5.2.3 Καταλληλότητα του μέτρου ενίσχυσης ως μέσου πολιτικής

- (95) Το κράτος μέλος πρέπει να καταδείξει την καταλληλότητα της ενίσχυσης και του σχεδιασμού της για την αντιμετώπιση της ανεπάρκειας της αγοράς που εντοπίστηκε και για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει η ενίσχυση. Ένα μέτρο ενίσχυσης δεν θα θεωρείται ότι συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά εάν δεν είναι κατάλληλο, για παράδειγμα εάν το ίδιο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί μέσω άλλων, λιγότερο στρεβλωτικών μέτρων.
- (96) Για να είναι κατάλληλα, τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους σταθερά και κινητά δίκτυα πρέπει να παρέχουν σημαντικά βελτιωμένα χαρακτηριστικά σε σύγκριση με τα υφιστάμενα δίκτυα. Ως εκ τούτου, τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους σταθερά και κινητά δίκτυα θα πρέπει να είναι σε θέση να διασφαλίζουν ουσιαστική αλλαγή. Ουσιαστική αλλαγή μπορεί να αποδειχθεί εάν, ως αποτέλεσμα της δημόσιας παρέμβασης, i) η ανάπτυξη του νέου σταθερού ή κινητού δικτύου αντιπροσωπεύει σημαντική νέα επένδυση στο ευρυζωνικό δίκτυο⁷¹ και ii) το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο φέρνει σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά από πλευράς διαθεσιμότητας ευρυζωνικών υπηρεσιών, χωρητικότητας, ταχύτητας και ανταγωνισμού. Η ουσιαστική αλλαγή πρέπει να συγκρίνεται με τις επιδόσεις του υφιστάμενου δικτύου ή των υφιστάμενων δικτύων. Οποιαδήποτε σχεδιαζόμενη με αξιόπιστο τρόπο ανάπτυξη δικτύου λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της ουσιαστικής αλλαγής μόνο εάν παρέχει, από μόνη της, επιδόσεις παρόμοιες με εκείνες του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου που σχεδιάζεται εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα.
- (97) Η δημόσια παρέμβαση μπορεί να υπόκειται, εφόσον δικαιολογείται, σε περίοδο προστασίας των ιδιωτικών επενδύσεων, διάρκειας καταρχήν έως επτά ετών⁷².

5.2.3.1 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα σταθερής πρόσβασης

- (98) Για τα δίκτυα σταθερής πρόσβασης, τα βελτιωμένα χαρακτηριστικά μπορούν να μετρώνται με βάση τις ταχύτητες. Σε μια τέτοια περίπτωση, για μια ουσιαστική αλλαγή απαιτείται σημαντική αύξηση της ταχύτητας καταφόρτωσης και αναφόρτωσης (βλ. παράγραφο 5.2.3.1.4) σε σύγκριση με το υφιστάμενο δίκτυο.

⁷¹ Παραδείγματος χάρι, στην περίπτωση σταθερών δικτύων, οι οριακές επενδύσεις που συνδέονται απλώς με την αναβάθμιση των ενεργητικών στοιχείων του δικτύου δεν θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες για κρατική ενίσχυση. Παρομοίως, παρά το γεγονός ότι ορισμένες τεχνολογίες αναβάθμισης χαλκού (όπως η διανυσμάτωση) ενδέχεται να αυξάνουν τις δυνατότητες των υφιστάμενων δικτύων, μπορεί να μην απαιτούν σημαντικές επενδύσεις σε νέα δίκτυα και, κατά συνέπεια, δεν θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες για κρατική ενίσχυση. Στην περίπτωση κινητών δικτύων, οι επενδύσεις σε ενεργητικό εξοπλισμό μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Στις εν λόγω περιπτώσεις, η δημόσια στήριξη μπορεί να επεκταθεί και στον ενεργητικό εξοπλισμό, υπό την προϋπόθεση ότι δεν συνίσταται απλώς σε διαδοχικές αναβαθμίσεις, αλλά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας σημαντικής αναβάθμισης των δυνατοτήτων του δικτύου. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής [C(2021) 9538], υπόθεση SA.57216 – Ισπανία – Mobile coverage in rural areas in Galicia (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί).

⁷² Η σημασία και η διάρκεια κάθε περιόδου προστασίας των ιδιωτικών επενδύσεων εξαρτώνται από τις ιδιαιτερότητες των προστατευόμενων δικτύων, π.χ. τις υποκείμενες τεχνολογίες δικτύου, τις περιόδους ανάπτυξης, την ύπαρξη δρομολογημένων περιόδων κ.λπ.

5.2.3.1.1 Λευκές περιοχές

- (99) Όταν τα υφιστάμενα δίκτυα δεν είναι σε θέση να παρέχουν υπερυψηλή ταχύτητα καταφόρτωσης, η δημόσια στήριξη πρέπει:
- α) ταχύτητα καταφόρτωσης κάτω των 30 Mbps: να διπλασιάζει τουλάχιστον την ταχύτητα καταφόρτωσης και να επιτυγχάνει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 30 Mbps·
 - β) ταχύτητα καταφόρτωσης 30 Mbps και άνω: να τριπλασιάζεται τουλάχιστον την ταχύτητα καταφόρτωσης και να επιτυγχάνει τουλάχιστον υπερυψηλή ταχύτητα καταφόρτωσης. Η Ένωση έχει θέσει τον στρατηγικό στόχο ότι, έως το 2025, «*όλα τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά, αγροτικά ή αστικά, θα έχουν πρόσβαση σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, προσφέροντας κατερχόμενη ζεύξη τουλάχιστον 100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε ταχύτητα gigabit*»⁷³.
- (100) Σε όλες τις περιπτώσεις, το νέο δίκτυο πρέπει να αυξάνει επαρκώς την ταχύτητα αναφόρτωσης⁷⁴ του υφιστάμενου δικτύου που παρέχει την υψηλότερη ταχύτητα καταφόρτωσης.
- (101) Όπως εξηγείται στην παράγραφο (96), η παρέμβαση που στηρίζεται από το κράτος πρέπει επίσης να αντιπροσωπεύει σημαντική επένδυση σε νέες υποδομές η οποία θα φέρει σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά⁷⁵.

5.2.3.1.2 Γκρίζες περιοχές

- (102) Όταν υπάρχει ήδη ένα υπερταχύ δίκτυο, δημόσια στήριξη για δίκτυο καλύτερων επιδόσεων μπορεί να χορηγηθεί μόνο εάν η χρηματοδοτούμενη με κρατικούς πόρους επένδυση στο νέο δίκτυο τριπλασιάζει τουλάχιστον την ταχύτητα καταφόρτωσης και αυξάνει επαρκώς την ταχύτητα αναφόρτωσης σε σύγκριση με την υφιστάμενη υποδομή. Όπως αναφέρεται στο προηγούμενο τμήμα, η υποστηριζόμενη από το κράτος παρέμβαση πρέπει επίσης να αντιπροσωπεύει σημαντική επένδυση σε νέες υποδομές η οποία θα φέρει σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά⁷⁶.

5.2.3.1.3 Μαύρες περιοχές

- (103) Στις περιοχές που υπάρχουν ήδη τουλάχιστον δύο υπερταχεία δίκτυα, μπορεί να χορηγηθεί δημόσια στήριξη για δίκτυο καλύτερων επιδόσεων, εάν, πέραν της απαίτησης να τριπλασιαστεί τουλάχιστον η ταχύτητα καταφόρτωσης και να αυξηθεί

⁷³ Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit [COM(2016) 587 final].

⁷⁴ Τα ευρυζωνικά δίκτυα παρέχουν συνήθως ταχύτητα καταφόρτωσης υψηλότερη από την ταχύτητα αναφόρτωσης. Οι συνήθεις ταχύτητες αναφόρτωσης κυμαίνονται μεταξύ του 10 % και του 30 % της ταχύτητας καταφόρτωσης. «Επαρκής αύξηση της ταχύτητας αναφόρτωσης» σημαίνει ότι η ταχύτητα αναφόρτωσης που θα προκύψει πρέπει να κυμαίνεται τουλάχιστον εντός αυτού του εύρους τιμών.

⁷⁵ Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν το νέο δίκτυο επεκτείνει σημαντικά την οπτική ίνα από το κέντρο του δικτύου προς το άκρο του δικτύου, π.χ. i) εγκατάσταση οπτικών ινών στους σταθμούς βάσης για την υποστήριξη της ανάπτυξης δικτύων σταθερής ασύρματης πρόσβασης· ii) εγκατάσταση οπτικών μέχρι τα κυτία, στις περιπτώσεις που τα κυτία δεν ήταν προηγουμένως συνδεδεμένα με δίκτυο οπτικών ινών· iii) αύξηση (εμβάθυνση) των οπτικών ινών σε καλωδιακά δίκτυα.

⁷⁶ Βλ. επίσης υποσημείωση 82.

επαρκώς η ταχύτητα αναφόρτωσης σε σύγκριση με το υφιστάμενο δίκτυο, το νέο δίκτυο παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps.

5.2.3.1.4 Αυξημένες ταχύτητες αναφόρτωσης

- (104) Καθώς προχωρά η δεκαετία και υπό το πρίσμα των αναμενόμενων εξελίξεων στην αγορά, μπορεί να υπάρχει αποδεδειγμένη ανάγκη για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης έως 1 Gbps. Στις εν λόγω περιπτώσεις, τα δίκτυα που παρέχουν ταχύτητες καταφόρτωσης 1 Gbps αλλά δεν παρέχουν ταχύτητες αναφόρτωσης 1 Gbps ενδέχεται να μην ικανοποιούν επαρκώς τις ιδιαίτερες ανάγκες των τελικών χρηστών.
- (105) Σε αυτή τη βάση, μπορεί να επιτρέπεται δημόσια παρέμβαση για την ανάπτυξη δικτύων που παρέχουν ταχύτητα αναφόρτωσης έως 1 Gbps σε περιοχές όπου υπάρχει ήδη δίκτυο που παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps⁷⁷, εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι υπάρχει διαπιστωμένη ανάγκη για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης έως 1 Gbps και με την επιφύλαξη της εκπλήρωσης των προϋποθέσεων που περιγράφονται στο τμήμα 5.2.2.3. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν αξιόπιστα πραγματικά αποδεικτικά στοιχεία από επαληθεύσιμες πηγές.
- (106) Οι κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη δικτύων που παρέχουν αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης πρέπει να οδηγήσουν σε σημαντική, βιώσιμη, ευνοϊκή για τον ανταγωνισμό και όχι προσωρινή τεχνολογική πρόοδο χωρίς να δημιουργούν δυσανάλογα αντικίνητρα στις ιδιωτικές επενδύσεις.

5.2.3.2 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα κινητής πρόσβασης

- (107) Ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους κινητό δίκτυο πρέπει να διασφαλίζει ουσιαστική αλλαγή όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των κινητών υπηρεσιών, τη χωρητικότητα, τις ταχύτητες και τον ανταγωνισμό, η οποία μπορεί να ενθαρρύνει την υιοθέτηση νέων καινοτόμων υπηρεσιών⁷⁸.
- (108) Όπως αναφέρεται στο τμήμα 2.2.2, η μετάβαση σε κάθε νέα γενιά κινητής τεχνολογίας πραγματοποιείται γενικά σταδιακά. Μεταξύ δύο ολόκληρων διαδοχικών γενιών, υπάρχουν πρόσθετα υβριδικά συστήματα, τα οποία έχουν συνήθως καλύτερες επιδόσεις από τα προηγούμενα. Για παράδειγμα, το κυψελοειδές σύστημα επικοινωνιών 4G LTE είναι καλύτερο από το 4G από πολλές απόψεις και το αυτοδύναμο 5G έχει καλύτερες επιδόσεις από το μη αυτοδύναμο 5G. Στο ίδιο πνεύμα, κάθε νέα γενιά κινητών υπηρεσιών προσφέρει νέες δυνατότητες⁷⁹. Παρότι όλες οι γενιές τεχνολογίας κινητών επικοινωνιών επιτρέπουν την παροχή κινητών φωνητικών υπηρεσιών, μόνο οι νεότερες γενιές επιτρέπουν την παροχή κινητών υπηρεσιών δεδομένων υψηλών επιδόσεων. Ο σημαντικότερος παράγοντας διαφοροποίησης των γενιών τεχνολογίας κινητών επικοινωνιών είναι η αυξημένη συνολική χωρητικότητα,

⁷⁷ Ανεξάρτητα από τις αποδεδειγμένες ανάγκες για αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης, δεν είναι δυνατή η παρέμβαση εάν υπάρχουν τουλάχιστον δύο δίκτυα που μπορούν να αναβαθμιστούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps.

⁷⁸ Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή νέων υπηρεσιών που δεν θα ήταν δυνατές χωρίς τη δημόσια παρέμβαση, π.χ. συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα.

⁷⁹ Βλ. επίσης υποσημείωση 24.

καθώς οι νεότερες γενιές προσφέρουν μικρότερο χρόνο αναμονής και μεγαλύτερες χωρητικότητες μετάδοσης.

- (109) Δεδομένου ότι για την παροχή νέων δυνατοτήτων απαιτείται μεγαλύτερη χωρητικότητα, οι τεχνολογίες νέας γενιάς χρειάζονται νέες συχνότητες. Καθώς οι συχνότητες αποτελούν περιορισμένο πόρο, στην Ένωση η κατανομή τέτοιων συχνοτήτων πραγματοποιείται βάσει δημοπρασίας ή άλλων ανταγωνιστικών διαδικασιών επιλογής. Όταν εφαρμόζεται μια νέα τεχνολογία κινητών επικοινωνιών ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, μπορεί να θεωρηθεί ότι η τεχνολογία αυτή θα παρέχει σημαντικές νέες δυνατότητες σε σύγκριση με τα υφιστάμενα κινητά δίκτυα. Οι φορείς εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών είναι πρόθυμοι να αντιμετωπίσουν σημαντικό αρχικό κόστος για την απόκτηση νέων δικαιωμάτων χρήσης ραδιοφάσματος που υποστηρίζουν μια νέα τεχνολογία κινητών επικοινωνιών μόνο εάν προσδοκούν ότι η νέα αυτή τεχνολογία προσφέρει μεγαλύτερες δυνατότητες που θα τους επιτρέψουν να αποκομίσουν κέρδη από την εν λόγω επένδυση με την πάροδο του χρόνου. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή αποδέχτηκε ότι τα πρόσθετα χαρακτηριστικά των δικτύων 4G σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές ισοδυναμούν με ουσιαστική αλλαγή⁸⁰. Στο ίδιο πνεύμα, τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G έχουν πρόσθετες λειτουργικές δυνατότητες σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές και σε σύγκριση με τις μη αυτοδύναμες λύσεις 5G, όπως ο εξαιρετικά μικρός χρόνος αναμονής, η υψηλή αξιοπιστία και η δυνατότητα δέσμευσης μέρους του δικτύου για συγκεκριμένη χρήση και εγγύησης ορισμένης ποιότητας υπηρεσιών. Τα χαρακτηριστικά αυτά θα δώσουν στα αυτοδύναμα δίκτυα 5G τη δυνατότητα να υποστηρίζουν νέες υπηρεσίες (π.χ.: υπηρεσίες παρακολούθησης της υγείας και έκτακτης ανάγκης, έλεγχο εργοστασιακών μηχανών σε πραγματικό χρόνο, έξυπνα δίκτυα για τη διαχείριση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα, ανίχνευση σφαλμάτων με ακρίβεια και ταχεία παρέμβαση), διασφαλίζοντας έτσι ουσιαστική αλλαγή σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές και τα μη αυτοδύναμα δίκτυα 5G. Οι τεχνολογίες κινητών επικοινωνιών επόμενης γενιάς (π.χ. 6G) αναμένεται να παράσχουν περαιτέρω βελτιωμένες δυνατότητες στο μέλλον.

5.2.3.3 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα οπισθόζευξης

- (110) Ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο οπισθόζευξης πρέπει να διασφαλίζει «ουσιαστική αλλαγή» όσον αφορά τις υπηρεσίες που μπορεί να υποστηρίξει. «Ουσιαστική αλλαγή» μπορεί να αποδειχθεί εάν το νέο δίκτυο οπισθόζευξης διπλασιάζει τουλάχιστον την ταχύτητα καταφόρτωσης και αναφόρτωσης των υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων δικτύων οπισθόζευξης.

5.2.3.4 Εναλλακτικά μέσα πολιτικής

- (111) Οι κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν το μοναδικό μέσο πολιτικής που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την ενίσχυση των επενδύσεων για την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν άλλα, καταλληλότερα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, όπως μη χρηματικά μέτρα στην πλευρά της ζήτησης, μέτρα διοικητικού και ρυθμιστικού χαρακτήρα ή μέσα που βασίζονται στην αγορά (βλ. παράρτημα II). Ομοίως, για την εκτίμηση της

⁸⁰ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2020) 8939 final της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.54684 – Γερμανία – High-capacity mobile infrastructure roll-out in Brandenburg (EE C 60 της 19.2.2021, σ. 2).

καταλληλότητας του προτεινόμενου μέτρου ενίσχυσης μπορεί να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα εκ των υστέρων αξιολογήσεων, όπως περιγράφονται στο τμήμα 8.

5.2.3.5 Βέλτιστες πρακτικές: ο ρόλος των ΕΡΑ, των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, των εθνικών κέντρων ικανοτήτων και των αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας

- (112) Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος των ΕΡΑ στον σχεδιασμό των καταλληλότερων μέτρων κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη της ευρυζωνικότητας. Οι ΕΡΑ έχουν αποκτήσει τεχνικές γνώσεις και εμπειρογνωσία λόγω του καίριου ρόλου που τους έχει ανατεθεί βάσει της τομεακής ρύθμισης και είναι οι καταλληλότερες για να στηρίζουν τις δημόσιες αρχές όσον αφορά τον σχεδιασμό μέτρων κρατικών ενισχύσεων.
- (113) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ζητούν συστηματικά τη γνώμη των ΕΡΑ σχετικά με τον σχεδιασμό των μέτρων κρατικών ενισχύσεων και ειδικότερα, άνευ περιορισμού, σχετικά με: τον προσδιορισμό περιοχών-στόχων (χαρτογράφηση και δημόσια διαβούλευση), την αξιολόγηση της ουσιαστικής αλλαγής, τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τους όρους και την τιμολόγηση, τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών, καθώς και στην περίπτωση διαφορών σχετικά με οποιαδήποτε από τις εν λόγω πτυχές. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χορηγούν στις ΕΡΑ τους πόρους και τις αρμοδιότητες που χρειάζονται για να μπορούν να παρέχουν την εν λόγω στήριξη. Αν κρίνεται αναγκαίο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν κατάλληλη νομική βάση για τη συμμετοχή των ΕΡΑ στα ευρυζωνικά έργα που χρηματοδοτούνται με κρατικές ενισχύσεις⁸¹.
- (114) Σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των ΕΡΑ βάσει του κανονιστικού πλαισίου, οι ΕΡΑ μπορούν να εκδίδουν κατευθυντήριες γραμμές για τις τοπικές αρχές όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη διενέργεια ανάλυσης της αγοράς και τους ορισμούς των προϊόντων χονδρικής πρόσβασης και της τιμολόγησης. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το κανονιστικό πλαίσιο και τις συστάσεις που εκδίδει η Επιτροπή⁸².
- (115) Εκτός από τη συμμετοχή των ΕΡΑ, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ζητούν τη γνώμη των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (ΕΑΑ), για παράδειγμα, για τη λήψη συμβουλών σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους φορείς εκμετάλλευσης και για την αποφυγή της χορήγησης δυσανάλογα υψηλού μεριδίου κρατικών πόρων σε έναν φορέα εκμετάλλευσης, πράγμα που θα ενίσχυε μια (ενδεχομένως ήδη δεσπόζουσα) θέση στην αγορά⁸³.

⁸¹ Όταν η ΕΡΑ έχει αποκτήσει τις αναγκαίες αρμοδιότητες βάσει του εθνικού δικαίου για να συμμετέχει σε ευρυζωνικά έργα που χρηματοδοτούνται με κρατικές ενισχύσεις, το κράτος μέλος θα πρέπει να αποστέλλει στην ΕΡΑ λεπτομερή περιγραφή των μέτρων ενίσχυσης και των σχετικών χαρακτηριστικών, τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την κοινοποίηση κρατικής ενίσχυσης, ώστε η ΕΡΑ να έχει στη διάθεσή της εύλογο χρονικό διάστημα για να διατυπώσει τη γνώμη της.

⁸² Τούτο αναμένεται να αυξήσει τη διαφάνεια, να μειώσει τον διοικητικό φόρτο των τοπικών αρχών και μπορεί να σημαίνει ότι οι ΕΡΑ δεν θα πρέπει να αναλύουν κάθε υπόθεση κρατικής ενίσχυσης χωριστά.

⁸³ Βλ., για παράδειγμα, Avis No12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit (γνώμη της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού σχετικά με την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής ταχύτητας).

- (116) Τα κράτη μέλη μπορούν να συστήσουν εθνικά κέντρα ικανοτήτων ή αρμόδια γραφεία ευρυζωνικότητας (ΑΓΕ), τα οποία μπορούν να βοηθούν τις αρχές να σχεδιάζουν κατάλληλα μέτρα κρατικών ενισχύσεων και να διασφαλίζουν τη συνέπεια στην εφαρμογή των μέτρων που υπόκεινται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτών των κατευθυντήριων γραμμών⁸⁴.

5.2.4 Αναλογικότητα του μέτρου της ενίσχυσης

- (117) Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι η ενίσχυση είναι ανάλογη προς το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται, αποδεικνύοντας ουσιαστικά ότι η ίδια αλλαγή συμπεριφοράς (σύμφωνα με τον χαρακτήρα κινήτρου) δεν θα επιτυγχανόταν με λιγότερες ενισχύσεις και λιγότερες στρεβλώσεις. Η ενίσχυση θεωρείται αναλογική εάν το ύψος της περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο και ελαχιστοποιούνται οι δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα τμήματα 5.2.4.1 έως 5.2.4.7.

5.2.4.1 Ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής

- (118) Ένα μέτρο ενίσχυσης θεωρείται ότι είναι αναλογικό εάν το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την ενισχυόμενη οικονομική δραστηριότητα που θα πραγματοποιηθεί.
- (119) Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται σε παρόχους δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών βάσει ανοικτής, διαφανούς και άνευ διακρίσεων ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής σύμφωνα με τις αρχές για τις δημόσιες συμβάσεις⁸⁵ και τηρουμένης της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, όπως προσδιορίζεται στο τμήμα 5.2.4.2, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις.
- (120) Η ενίσχυση θεωρείται αναλογική και ότι περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο ποσό, εάν χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής που προσελκύει επαρκή αριθμό συμμετεχόντων. Εάν ο αριθμός των συμμετεχόντων δεν είναι επαρκής, το κράτος μέλος πρέπει να αναθέσει σε ανεξάρτητο ελεγκτή την αξιολόγηση της προσφοράς (συμπεριλαμβανομένων των υπολογισμών του κόστους) που υπέβαλε ο επιλεγείς υποψήφιος.
- (121) Διάφορες διαδικασίες μπορεί να είναι κατάλληλες ανάλογα με τις περιστάσεις. Στην περίπτωση έργων υψηλής τεχνικής πολυπλοκότητας ή εάν κρίνεται σκόπιμο για άλλους λόγους, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να συμμετάσχουν σε διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου με δυνητικούς προσφέροντες, με στόχο να διασφαλιστεί ο καταλληλότερος σχεδιασμός του έργου.

⁸⁴ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2008) 6705 τελικό της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 2008, υπόθεση N 237/08 – Γερμανία – Broadband support in Niedersachsen (EE C 18 της 24.1.2009, σ. 1)· απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (EE C 16 της 19.1.2013, σ. 2) και απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

⁸⁵ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (EE L 94 της 28.3.2014, σ. 65) και οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (EE L 94 της 28.3.2014, σ. 1).

- (122) Το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει την επιλογή της πιο συμφέρουσας από οικονομική άποψη λύσης. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει αντικειμενικά, διαφανή και άνευ διακρίσεων ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης και να προσδιορίσει εκ των προτέρων τη σχετική στάθμιση κάθε κριτηρίου. Τα ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης πρέπει να σταθμίζονται έναντι του αιτούμενου ποσού ενίσχυσης. Στην περίπτωση παρόμοιων, αν όχι ταυτόσημων, όρων ποιότητας, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται στον προσφέροντα που ζητεί το χαμηλότερο ποσό ενίσχυσης.
- (123) Τα ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις επιδόσεις του δικτύου (συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειάς του), τη γεωγραφική κάλυψη, τις ανθεκτικές στον χρόνο ιδιότητες της τεχνολογικής προσέγγισης, τον αντίκτυπο της προτεινόμενης λύσης στον ανταγωνισμό (συμπεριλαμβανομένων των όρων πρόσβασης χονδρικής, των προϋποθέσεων και της τιμολόγησης)⁸⁶ και το συνολικό κόστος ιδιοκτησίας⁸⁷.
- (124) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να εξετάζουν κριτήρια που αφορούν τις κλιματικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις του δικτύου. Τα εν λόγω κριτήρια μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τις κλιματικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του δικτύου⁸⁸ ή τη συμμόρφωση του μέτρου με εθνικούς και ενωσιακούς κανονισμούς για το κλίμα και το περιβάλλον. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν υποχρεώσεις εφαρμογής μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων από τον επιλεγέντα προσφέροντα, στην περίπτωση που το δίκτυο ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- (125) Όταν η ενίσχυση χορηγείται χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής σε δημόσια αρχή για την ανάπτυξη και διαχείριση ευρυζωνικού δικτύου σε επίπεδο χονδρικής⁸⁹ απευθείας ή μέσω εσωτερικής οντότητας (μοντέλο άμεσων επενδύσεων), το κράτος μέλος πρέπει επίσης να αιτιολογήσει την επιλογή του όσον αφορά το δίκτυο και την τεχνολογική λύση⁹⁰.

⁸⁶ Για παράδειγμα, οι τοπολογίες δικτύων που παρέχουν δυνατότητα πλήρους και αποτελεσματικής αποδεσμοποίησης θα πρέπει να λαμβάνουν περισσότερα μόρια.

⁸⁷ Το συνολικό κόστος ιδιοκτησίας (στο εξής: ΣΚΙ) λαμβάνεται υπόψη, για παράδειγμα, από τις εταιρείες όταν αναζητούν να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε κεφαλαιουχικά έργα. Το ΣΚΙ περιλαμβάνει την αρχική επένδυση, καθώς και όλες τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες μακροπρόθεσμα. Παρόλο που η αρχική επένδυση μπορεί εύκολα να αναφερθεί, οι επιχειρήσεις συχνά επιδιώκουν να αναλύσουν όλες τις δυνητικές έμμεσες δαπάνες που μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά την απόφαση πραγματοποίησης επενδύσεων.

⁸⁸ Για παράδειγμα, την κατανάλωση ενέργειας ή τον κύκλο ζωής της επένδυσης, λαμβανομένου υπόψη του κριτηρίου της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», όπως θεσπίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων (κανονισμός περί ταξινόμησης).

⁸⁹ Ο δικαιούχος της ενίσχυσης μπορεί να έχει τη δυνατότητα να παρέχει υπηρεσίες λιανικής ως «πάροχος λιανικής έσχατης ανάγκης», όταν ο καταναλωτής δεν μπορεί να λάβει υπηρεσίες λιανικής από την αγορά. Βλ. απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (ΕΕ C 7 της 10.1.2020, σ. 1).

⁹⁰ Βλ. απόφαση C(2018) 6613 final της Επιτροπής, της 12ης Οκτωβρίου 2018, υπόθεση SA.49614 (2018/N) – Λιθουανία – Development of Next Generation Access Infrastructure – RAIN 3 (ΕΕ C 424 της 23.11.2018, σ. 8)· απόφαση C(2016) 3931 final της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 2016, υπόθεση SA.41647 – Ιταλία – Strategia Banda Ultralarga (ΕΕ C 258 της 15.7.2016, σ. 4)· απόφαση C(2019) 6098 final της Επιτροπής, της

- (126) Κάθε παραχώρηση ή άλλη ανάθεση από μια εν λόγω δημόσια αρχή ή εσωτερική οντότητα σε τρίτο μέρος για τον σχεδιασμό, την κατασκευή ή τη λειτουργία του δικτύου πρέπει να διενεργείται μέσω ανοικτής, διαφανούς και άνευ διακρίσεων ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής σύμφωνα με τις αρχές για τις δημόσιες συμβάσεις και τηρουμένης της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων περί δημόσιων συμβάσεων, με βάση την πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

5.2.4.2 Τεχνολογική ουδετερότητα

- (127) Σύμφωνα με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, η δημόσια παρέμβαση δεν πρέπει να ευνοεί ή να αποκλείει οποιαδήποτε συγκεκριμένη τεχνολογία, τόσο κατά την επιλογή των δικαιούχων όσο και κατά την παροχή πρόσβασης χονδρικής. Δεδομένου ότι υπάρχουν διαφορετικές τεχνολογικές λύσεις, ο διαγωνισμός δεν θα πρέπει να ευνοεί ή να αποκλείει καμιά συγκεκριμένη τεχνολογία ή πλατφόρμα δικτύου. Οι προσφέροντες θα πρέπει να έχουν δικαίωμα να προτείνουν την παροχή των ζητούμενων υπηρεσιών κάνοντας χρήση ή συνδυάζοντας οποιαδήποτε τεχνολογία κρίνουν καταλληλότερη. Ωστόσο, κάθε κράτος μέλος διατηρεί τη δυνατότητα να καθορίζει εκ των προτέρων τις επιθυμητές επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης των δικτύων, και να χορηγεί μόρια προτεραιότητας στην καταλληλότερη τεχνολογική λύση ή στον καταλληλότερο συνδυασμό τεχνολογικών λύσεων βάσει αντικειμενικών, διαφανών και άνευ διακρίσεων κριτηρίων, σύμφωνα με το τμήμα 5.2.4.1. Ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών πρέπει να παρέχει δυνατότητα πρόσβασης, υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους, σε όλους τους αιτούντες πρόσβαση, ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία.

5.2.4.3 Χρήση υφιστάμενων υποδομών

- (128) Η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης υφιστάμενων υποδομών αποτελεί έναν από τους κύριους καθοριστικούς παράγοντες για τη μείωση του συνολικού κόστους εγκατάστασης ενός νέου ευρυζωνικού δικτύου και για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων του στο περιβάλλον⁹¹.
- (129) Τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν μια εθνική βάση δεδομένων σχετικά με τη διαθεσιμότητα υφιστάμενων υποδομών που θα μπορούσαν να επαναχρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη ευρυζωνικότητας, συμπεριλαμβανομένων εμπορικών υποδομών και υποδομών που ανήκουν σε δημόσιους φορείς.
- (130) Τα κράτη μέλη πρέπει να περιλαμβάνουν στα έγγραφα της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής όλες τις πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υφιστάμενες υποδομές που προσδιορίστηκαν βάσει της εθνικής βάσης δεδομένων, όπως

20ής Αυγούστου 2019, υπόθεση SA.52224 – Αυστρία – Broadband project in Carinthia (EE C 381 της 8.11.2019, σ. 7).

⁹¹ Παραδείγματα μέτρων για τη μείωση του κόστους εγκατάστασης των δικτύων και των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον αναφέρονται στην οδηγία για τη μείωση του κόστους των ευρυζωνικών υπηρεσιών [οδηγία 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για μέτρα μείωσης του κόστους εγκατάστασης υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 155 της 23.5.2014, σ. 1)].

συμπληρώθηκαν ή επικαιροποιήθηκαν βάσει της διαδικασίας χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης.

- (131) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους φορείς εκμετάλλευσης που συμμετέχουν σε ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής (προσφέροντες) να αξιοποιούν οποιαδήποτε διαθέσιμη υφιστάμενη υποδομή, ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη και περιττή σπατάλη πόρων και να μειώνεται το ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης. Αυτή η διαδικασία μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: τη χρήση της υποδομής του φορέα εκμετάλλευσης· τη χρήση της υποδομής άλλων φορέων εκμετάλλευσης (συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιζόμενων προϊόντων⁹²)· τη χρήση άλλων υφιστάμενων υποδομών κοινής ωφελείας (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, αγωγών ύδρευσης και αποχέτευσης και σχετικών υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας)· την επαναχρησιμοποίηση ιστών ραδιοεπικοινωνιών· δημόσιες υποδομές κ.λπ.
- (132) Οποιοσδήποτε φορέας εκμετάλλευσης που έχει στην κυριότητά του ή ελέγχει υποδομή (ανεξάρτητα από το αν αυτή πράγματι χρησιμοποιείται) στην περιοχή-στόχο και επιθυμεί να συμμετάσχει στον διαγωνισμό, πρέπει:
- α) να ενημερώσει την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης και την ΕΡΑ σχετικά με την εν λόγω υποδομή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης·
 - β) να δεσμευτεί ότι θα καταστήσει την υποδομή διαθέσιμη προς χρήση από άλλους φορείς εκμετάλλευσης στην προσφορά του· και
 - γ) να παρέχει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τη χρήση της εν λόγω υποδομής (συμπεριλαμβανομένων των όρων, των προϋποθέσεων, των τιμών).
- (133) Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο (132)ε)) πρέπει να παρέχονται εγκαίρως ώστε να μπορούν να ληφθούν αποτελεσματικά υπόψη στις προσφορές άλλων φορέων εκμετάλλευσης και να καθίσταται δυνατή η παροχή διευκρινίσεων ή πληροφοριών που λείπουν. Σε κάθε περίπτωση, οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται τουλάχιστον δύο μήνες πριν από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή προσφοράς στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής.
- (134) Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν τη γνώμη της ΕΡΑ σχετικά με την καταλληλότητα των όρων, των προϋποθέσεων και των τιμών που προτείνουν οι φορείς εκμετάλλευσης για τη χρήση της υφιστάμενης υποδομής, προκειμένου να επαληθεύουν ότι οι προϋποθέσεις δεν είναι υπερβολικά απαγορευτικές ή ότι δεν υπάρχει κίνδυνος να παρεμποδίσουν τη χρήση της εν λόγω υποδομής.

⁹² Όταν η πρόσβαση σε υφιστάμενο δίκτυο γίνεται με τη χρήση προϊόντος που είναι διαθέσιμο ως αποτέλεσμα κανονιστικών υποχρεώσεων, οι περιορισμοί που συνεπάγεται η χρήση του εν λόγω προϊόντος ρυθμιζόμενης πρόσβασης λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της πρότασης στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής. Μόνο οι προσφέροντες που δεν έχουν στην κυριότητά τους ή δεν ελέγχουν το εν λόγω ρυθμιζόμενο υφιστάμενο δίκτυο μπορούν να χρησιμοποιούν προϊόν ρυθμιζόμενης πρόσβασης στην προσφορά τους. Βλ. απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

5.2.4.4 Χονδρική πρόσβαση

- (135) Η αποτελεσματική χονδρική πρόσβαση τρίτων μερών σε χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα αποτελεί απαραίτητη συνιστώσα κάθε μέτρου κρατικής ενίσχυσης. Ειδικότερα, η χονδρική πρόσβαση παρέχει σε τρίτους φορείς εκμετάλλευσης τη δυνατότητα να ανταγωνιστούν τον επιλεγέντα υποψήφιο, ενισχύοντας έτσι την επιλογή και τον ανταγωνισμό στις περιοχές τις οποίες αφορά το μέτρο, ενώ παράλληλα αποφεύγεται η δημιουργία περιφερειακών μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών. Η παροχή δυνατότητας ανάπτυξης του ανταγωνισμού στην περιοχή-στόχο διασφαλίζει επίσης μακροπρόθεσμα την ανάπτυξη της αγοράς στην εν λόγω περιοχή. Η προϋπόθεση αυτή δεν εξαρτάται από καμία προηγούμενη ανάλυση της αγοράς κατά την έννοια του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972. Ο τύπος των υποχρεώσεων χονδρικής πρόσβασης που επιβάλλονται σε ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις διάφορες υποχρεώσεις πρόσβασης που καθορίζονται βάσει του τομεακού κανονισμού. Ωστόσο, οι δικαιούχοι ενίσχυσης θα πρέπει να παρέχουν ευρύτερη σειρά προϊόντων χονδρικής πρόσβασης από τα προϊόντα που επιβάλλονται από τις ΕΡΑ στους φορείς εκμετάλλευσης που έχουν σημαντική ισχύ στην αγορά, καθώς ο δικαιούχος ενίσχυσης δεν χρησιμοποιεί μόνο ιδίους πόρους αλλά τα χρήματα των φορολογουμένων για την ανάπτυξη του δικτύου. Η εν λόγω χονδρική πρόσβαση θα πρέπει να χορηγείται το συντομότερο δυνατόν πριν από την έναρξη παροχής των σχετικών υπηρεσιών και, όταν ο φορέας εκμετάλλευσης του δικτύου προτίθεται επίσης να παρέχει υπηρεσίες λιανικής, τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την έναρξη παροχής των υπηρεσιών λιανικής.
- (136) Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει αποτελεσματική πρόσβαση, υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους, σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που τη ζητούν. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την αναβάθμιση και την αύξηση της χωρητικότητας της υφιστάμενης υποδομής, όπου είναι αναγκαίο, και την ανάπτυξη επαρκούς νέας υποδομής (π.χ. αγωγών αρκετά μεγάλων ώστε να καλύπτουν επαρκή αριθμό δικτύων που δεν μπορεί να είναι λιγότερα από τρία και διαφορετικές τοπολογίες δικτύου)⁹³.

5.2.4.4.1 Προϊόντα χονδρικής πρόσβασης

5.2.4.4.1.1 Δίκτυα σταθερής πρόσβασης που αναπτύσσονται σε λευκές και γκριζές περιοχές

- (137) Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να διασφαλίζει δυοφασική πρόσβαση, εικονική αδεσμοποίητη πρόσβαση (στο εξής: VULA⁹⁴),

⁹³ Η εν λόγω νέα υποδομή μπορεί να περιλαμβάνει, ανάλογα με το είδος της παρέμβασης: αγωγούς κατάλληλου μεγέθους, επαρκή αριθμό ανεργών ινών, τύπο και αναβάθμιση πυλώνων/ιστών/πύργων, τύπο και μέγεθος οδικών κυτίων για την παροχή αποτελεσματικής αποδεσμοποίησης κ.λπ. Βλ. απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (ΕΕ C 323 της 2.9.2016, σ. 2) και απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (ΕΕ C 7 της 10.1.2020, σ. 1).

⁹⁴ Για να είναι επιλέξιμο για κρατική ενίσχυση, κάθε προϊόν VULA πρέπει να έχει λάβει προηγουμένως έγκριση από την αρμόδια ΕΡΑ.

πρόσβαση σε οδικά κυτία, πυλώνες/ιστούς/πύργους, αγωγούς και ανενεργές οπτικές ίνες⁹⁵.

5.2.4.4.1.2 Δίκτυα σταθερής πρόσβασης που αναπτύσσονται σε μαύρες περιοχές και παρέχουν αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης

- (138) Στις μαύρες υπερταχείες περιοχές και για τα δίκτυα που παρέχουν αυξημένη ταχύτητα αναφόρτωσης (βλ. τμήμα 5.2.3.1.4), το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει αποτελεσματική και πλήρη φυσική αποδεσμοποίηση επιπρόσθετα σε όσα προβλέπονται για τις λευκές και τις γκριζες περιοχές.

5.2.4.4.1.3 Δίκτυα κινητής πρόσβασης

- (139) Για παρεμβάσεις που υποστηρίζουν δίκτυα κινητής πρόσβασης, το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει⁹⁶ το ευρύτερο δυνατό φάσμα προϊόντων χονδρικής πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, δυοφιορρευματικής πρόσβασης, πρόσβασης σε πυλώνες/ιστούς/πύργους και, όταν καταστούν διαθέσιμα, τα προϊόντα πρόσβασης που είναι απαραίτητα για την αξιοποίηση των πιο προηγμένων δυνατοτήτων⁹⁷ του 5G και των δικτύων κινητών επικοινωνιών μελλοντικών γενιών⁹⁸. Η αποτελεσματική πρόσβαση μπορεί να περιλαμβάνει πρόσβαση σε στοιχεία του δικτύου που δεν έχουν χρηματοδοτηθεί με κρατικούς πόρους αλλά είναι απαραίτητα για την παροχή των υπηρεσιών του αιτούντος πρόσβαση⁹⁹.

5.2.4.4.1.4 Δίκτυα οπισθόζευξης

- (140) Για παρεμβάσεις σε δίκτυα οπισθόζευξης, το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να διασφαλίζει δυοφιορρευματική πρόσβαση και πρόσβαση σε πυλώνες/ιστούς/πύργους, αγωγούς και ανενεργές οπτικές ίνες.
- (141) Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει αποτελεσματική πρόσβαση, υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους, σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που τη ζητούν. Σύμφωνα με την παράγραφο (136), αυτό μπορεί να συνεπάγεται την ανάπτυξη επαρκούς νέας υποδομής (για παράδειγμα, αγωγών αρκετά μεγάλων ώστε να είναι δυνατή η εγκατάσταση επαρκούς ποσότητας ανενεργών οπτικών ινών για την κάλυψη των προβλεπόμενων αναγκών όλων των φορέων εκμετάλλευσης στην αγορά).

⁹⁵ Οι φορείς εκμετάλλευσης δικτύων σταθερής ασύρματης πρόσβασης πρέπει να παρέχουν πρόσβαση στην οικεία φυσική υποδομή. Η υποχρέωση αυτή περιλαμβάνει την άνευ διακρίσεων παροχή, σε φορείς εκμετάλλευσης, πρόσβασης σε ιστούς/πύργους.

⁹⁶ Μεταξύ άλλων σε αιτούντες σταθερή ασύρματη πρόσβαση.

⁹⁷ Όπως περιαγωγή, δίκτυο πρόσβασης πολλαπλών φορέων εκμετάλλευσης (Multi-Operator-Access Network – MORAN), κεντρικό δίκτυο πολλαπλών φορέων (Multi-Operator Core Network – MOCN), τεμαχισμό δικτύου.

⁹⁸ Κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ιστοί και οι πύργοι έχουν κατάλληλες διαστάσεις ώστε να είναι δυνατή η χορήγηση της εν λόγω πρόσβασης.

⁹⁹ Η αποτελεσματική πρόσβαση συνεπάγεται ότι ο αιτών πρόσβαση είναι σε θέση να μεταδώσει σήματα από τον ιστό/πύργο στο δίκτυο οπισθόζευξης με το οποίο είναι συνδεδεμένος ο ιστός/πύργος.

5.2.4.4.2 Όροι και προϋποθέσεις χονδρικής πρόσβασης

- (142) Πρέπει να χορηγείται αποτελεσματική χονδρική πρόσβαση για δέκα τουλάχιστον έτη για όλα τα ενεργητικά προϊόντα, εξαιρουμένης της VULA.
- (143) Η πρόσβαση με βάση τη VULA πρέπει να παρέχεται για χρονικό διάστημα ίσο με τη διάρκεια ζωής της παθητικής υποδομής της οποίας αποτελεί υποκατάστατο η VULA¹⁰⁰.
- (144) Η πρόσβαση σε νέα παθητική υποδομή (όπως αγωγούς, πυλώνες, κυτία, ανενεργές ίνες κ.λπ.) πρέπει να παρέχεται για τη διάρκεια ζωής του συγκεκριμένου στοιχείου δικτύου¹⁰¹. Εάν χορηγηθεί κρατική ενίσχυση για νέα παθητική υποδομή, η παθητική υποδομή πρέπει να είναι αρκετά μεγάλη ώστε να καλύπτει τουλάχιστον τρία δίκτυα και διαφορετικές τοπολογίες δικτύου¹⁰². Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη κάθε παρόμοιας κανονιστικής υποχρέωσης που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΡΑ στη συγκεκριμένη αγορά για την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή μέτρων που θεσπίζονται κατά την ίδια περίοδο ή μετά την εκπνοή της δεκαετούς περιόδου.
- (145) Τα κράτη μέλη πρέπει να ζητούν τη γνώμη των ΕΡΑ σχετικά με τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τους όρους και τις τιμές και οι ΕΡΑ ενθαρρύνονται να παρέχουν καθοδήγηση, όπως ορίζεται στο τμήμα 5.2.3.5.
- (146) Οι ίδιες προϋποθέσεις πρόσβασης πρέπει να ισχύουν για το σύνολο του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου, συμπεριλαμβανομένων των μερών του δικτύου στα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί υφιστάμενες υποδομές¹⁰³. Οι υποχρεώσεις πρόσβασης πρέπει να επιβάλλονται ανεξάρτητα από κάθε αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, της διαχείρισης ή της λειτουργίας του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου.
- (147) Χρησιμοποιώντας ιδίους πόρους, ο δικαιούχος της ενίσχυσης ή οι αιτούντες πρόσβαση που συνδέονται με το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο μπορούν να επεκτείνουν το δίκτυο σε παρακαείμενες περιοχές. Ως παρακαείμενες περιοχές νοούνται περιοχές εκτός της περιοχής-στόχου. Οι αιτούντες πρόσβαση

¹⁰⁰ Δεδομένου ότι η VULA θεωρείται υποκατάστατο της φυσικής αποδεσμοποίησης νέας παθητικής υποδομής, ισχύουν οι ίδιοι κανόνες όπως και για τη νέα παθητική υποδομή.

¹⁰¹ Βλ. απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (ΕΕ C 7 της 10.1.2020, σ. 1). Όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης αποφασίσει να αναβαθμίσει ή να αντικαταστήσει την παθητική υποδομή πριν από τη λήξη της διάρκειας ζωής της ενισχυόμενης υποδομής, ο δικαιούχος της ενίσχυσης θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχει πρόσβαση στη νέα υποδομή καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της αρχικής υποδομής.

¹⁰² Για παράδειγμα, στην περίπτωση που κατασκευάζονται νέοι αγωγοί, αυτοί θα πρέπει να είναι κατάλληλοι για τουλάχιστον 3 ανεξάρτητα καλώδια, καθένα από τα οποία θα είναι σε θέση να καλύπτει τουλάχιστον αρκετούς φορείς εκμετάλλευσης. Στην περίπτωση που η υφιστάμενη υποδομή έχει περιορισμούς χωρητικότητας και δεν μπορεί να παρέχει πρόσβαση σε τουλάχιστον τρία ανεξάρτητα καλώδια, με βάση την αρχή της εξυπηρέτησης κατά σειρά προτεραιότητας, ο φορέας εκμετάλλευσης του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον το 50 % της υπάρχουσας χωρητικότητας σε αιτούντες πρόσβαση.

¹⁰³ Για παράδειγμα, η χρησιμοποίηση πρόσβασης χονδρικής από τρίτους δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στην παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών λιανικής.

μπορούν να πραγματοποιήσουν τις εν λόγω επεκτάσεις βάσει των όρων πρόσβασης χονδρικής. Εάν δεν συνδέονται με τον δικαιούχο της ενίσχυσης, δεν υπάρχει περιορισμός στις οικείες ιδιωτικές επεκτάσεις.

- (148) Κατά τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με υφιστάμενο ή σχεδιαζόμενο δίκτυο στην περιοχή-στόχο (βλ. τμήμα 5.2.2.3), το κράτος μέλος πρέπει να αναφέρει ότι οι ιδιωτικές επεκτάσεις επιτρέπονται σε μεταγενέστερο στάδιο, εκτός εάν τα ενδιαφερόμενα μέρη σε παρακείμενη περιοχή αντιταχθούν στις εν λόγω επεκτάσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης.
- (149) Εάν, κατά τη διαδικασία χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, τα ενδιαφερόμενα μέρη αποδείξουν ότι η σχεδιαζόμενη επέκταση εισέρχεται σε παρακείμενη περιοχή η οποία εξυπηρετείται ήδη από τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα δίκτυα τα οποία παρέχουν ταχύτητα συγκρίσιμη με εκείνη του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου ή ότι υπάρχει τουλάχιστον ένα συγκρίσιμο δίκτυο στην παρακείμενη περιοχή που τέθηκε σε λειτουργία λιγότερο από πέντε έτη πριν από το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο, η ιδιωτική επέκταση στην εν λόγω παρακείμενη περιοχή μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο δύο έτη μετά την έναρξη λειτουργίας του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου¹⁰⁴.
- (150) Κατ' εξαίρεση στο τμήμα 5.2.4.4.1, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την παροχή ορισμένων προϊόντων πρόσβασης που θα αύξαναν δυσανάλογα το επενδυτικό κόστος χωρίς να αποφέρουν σημαντικά οφέλη όσον αφορά την αύξηση του ανταγωνισμού στις περιπτώσεις που υπάρχει εύλογη ζήτηση από κάποιον αιτούντα πρόσβαση. Μια τέτοια εξαίρεση είναι δυνατή υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η εν λόγω περιοχή είναι περιοχή χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας, στην οποία υπάρχουν περιορισμένες ευρυζωνικές υπηρεσίες ή στην οποία οι δικαιούχοι της ενίσχυσης είναι μικρές τοπικές εταιρείες¹⁰⁵.
 - β) η πρόσβαση δεν μπορεί να περιορίζεται με βάση την εύλογη ζήτηση σε πυκνοκατοικημένες περιοχές όπου μπορεί να αναμένεται ότι θα αναπτυχθεί ανταγωνισμός στις υποδομές· στις εν λόγω περιοχές, το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο θα πρέπει να προσφέρει όλα τα είδη προϊόντων πρόσβασης στο δίκτυο·
 - γ) τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν τη δυσανάλογη αύξηση του κόστους για κάθε σχετικό προϊόν πρόσβασης με αναλυτικούς και αντικειμενικούς υπολογισμούς του κόστους·

¹⁰⁴ Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση συνδέσεων με χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα οπισθόφυξης ή στην περίπτωση χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους κινητού δικτύου το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται για σταθερή ασύρματη πρόσβαση σε περιοχές που καλύπτονται ήδη από σταθερό δίκτυο.

¹⁰⁵ Για παράδειγμα, βλ. απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 – Γαλλία – Programme national «Très Haut Débit» – Volet B (EE C 364 της 14.12.2011, σ. 2) και απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (EE C 16 της 19.1.2013, σ. 2).

- δ) η ζήτηση θεωρείται εύλογη αν i) ο αιτών πρόσβαση παρέχει ένα συνεκτικό επιχειρηματικό σχέδιο το οποίο δικαιολογεί την ανάπτυξη του προϊόντος στο χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο και ii) δεν προσφέρεται ήδη στην ίδια γεωγραφική περιοχή από άλλον φορέα εκμετάλλευσης συγκρίσιμο προϊόν πρόσβασης σε τιμές ισοδύναμες με εκείνες που εφαρμόζονται σε περισσότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές¹⁰⁶.
- ε) εάν ένα αίτημα πρόσβασης πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους (150)a) και (150)d), το πρόσθετο κόστος παροχής της εν λόγω πρόσβασης βαρύνει τον δικαιούχο της ενίσχυσης¹⁰⁷.

5.2.4.4.3 Τιμολόγηση χονδρικής πρόσβασης

- (151) Κατά τον καθορισμό των τιμών για τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η τιμή χονδρικής πρόσβασης για κάθε προϊόν πρόσβασης βασίζεται σε έναν από τους ακόλουθους δείκτες αναφοράς και τις ακόλουθες αρχές τιμολόγησης:
- α) τις μέσες δημοσιευμένες τιμές χονδρικής που ισχύουν σε άλλες συγκρίσιμες, πιο ανταγωνιστικές περιοχές του κράτους μέλους ή της Ένωσης· ή
 - β) αν δεν υπάρχουν τέτοιες δημοσιευμένες τιμές, τις ρυθμιζόμενες τιμές αναφοράς που έχουν ήδη καθοριστεί ή εγκριθεί από την ΕΡΑ για τις οικείες αγορές και υπηρεσίες· ή
 - γ) αν δεν υπάρχουν τέτοιες δημοσιευμένες ή ρυθμιζόμενες τιμές, την κοστοστρέφεια ή τη μέθοδο που έχει θεσπιστεί βάσει του τομεακού κανονιστικού πλαισίου.
- (152) Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της ΕΡΑ βάσει του κανονιστικού πλαισίου, θα πρέπει να ζητείται η γνώμη της ΕΡΑ σχετικά με τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τους όρους και τις προϋποθέσεις χονδρικής πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των τιμών και των σχετικών διαφορών, όπως ορίζεται στο τμήμα 5.2.3.5.
- (153) Τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις τιμές στα τεύχη δημοπράτησης και να δημοσιεύουν τις εν λόγω πληροφορίες σε εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Το ευρύ κοινό θα πρέπει να έχει πρόσβαση στον δικτυακό τόπο χωρίς περιορισμούς, μεταξύ άλλων και χωρίς προηγούμενη εγγραφή χρήστη.

¹⁰⁶ Άλλες προϋποθέσεις μπορεί να γίνουν αποδεκτές από την Επιτροπή στο πλαίσιο ανάλυσης της αναλογικότητας με βάση τις ιδιομορφίες της υπόθεσης και τη συνολική εξισορρόπηση. Βλ. για παράδειγμα, απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 – Γαλλία – Programme national «Très Haut Débit» – Volet B (ΕΕ C 364 της 14.12.2011, σ. 2) και απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (ΕΕ C 16 της 19.1.2013, σ. 2). Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις, η πρόσβαση θα πρέπει να χορηγείται εντός προθεσμίας η οποία συνηγείται για τη συγκεκριμένη αγορά. Σε περίπτωση σύγκρουσης, η αρχή που χορηγεί την ενίσχυση θα πρέπει να ζητήσει τη συμβουλή της ΕΡΑ ή άλλου αρμόδιου εθνικού φορέα.

¹⁰⁷ Δεν επιτρέπεται η χορήγηση πρόσθετης ενίσχυσης για την κάλυψη του εν λόγω κόστους πρόσβασης.

5.2.4.5 Ανάκτηση

- (154) Συχνά, το ποσό της ενίσχυσης για μέτρα στήριξης της ανάπτυξης σταθερών και κινητών δικτύων καθορίζεται εκ των προτέρων, ώστε να καλύπτεται το αναμενόμενο έλλειμμα χρηματοδότησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου.
- (155) Στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι οι μελλοντικές εξελίξεις όσον αφορά τα έξοδα και τα έσοδα περιβάλλονται εν γένει από κάποια αβεβαιότητα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν στενά την υλοποίηση του ευρυζωνικού έργου καθ' όλη τη διάρκεια του έργου και να προβλέπουν μηχανισμό ανάκτησης, ο οποίος θα καθιστά δυνατή τη δέουσα συνεκτίμηση πληροφοριών λογαριασμού που ο δικαιούχος της ενίσχυσης δεν έλαβε υπόψη στο αρχικό επιχειρηματικό σχέδιο κατά την υποβολή αίτησης για κρατική ενίσχυση. Παράγοντες που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην κερδοφορία του έργου και οι οποίοι μπορεί να είναι δύσκολο ή ακόμη και αδύνατο να προσδιοριστούν εκ των προτέρων με επαρκή ακρίβεια είναι, για παράδειγμα: i) το πραγματικό κόστος εγκατάστασης του δικτύου· ii) τα πραγματικά έσοδα από τις βασικές υπηρεσίες· iii) η πραγματική χρήση· και iv) τα πραγματικά έσοδα από «μη βασικές» υπηρεσίες¹⁰⁸.
- (156) Τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν μηχανισμό ανάκτησης τουλάχιστον για τη διάρκεια του έργου, εάν το ποσό της ενίσχυσης του έργου υπερβαίνει τα 5 εκατ. EUR, και πρέπει να καθορίζουν τους οικείους κανόνες με διαφάνεια και σαφήνεια εκ των προτέρων (μεταξύ άλλων, στην τεκμηρίωση για την ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής).
- (157) Η ανάκτηση δεν είναι απαραίτητη όταν το έργο υλοποιείται με το μοντέλο των άμεσων επενδύσεων (βλέπε παράρτημα III), στο οποίο η δημόσια αρχή κατασκευάζει και διαχειρίζεται ένα δημόσιας ιδιοκτησίας δίκτυο αμιγώς χονδρικής πρόσβασης, με αποκλειστικό σκοπό την παροχή δίκαιης και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης¹⁰⁹.
- (158) Δεδομένου ότι διάφοροι παράγοντες μπορεί να έχουν είτε θετικό είτε αρνητικό αντίκτυπο στο επιχειρηματικό σχέδιο του δικαιούχου της ενίσχυσης, ο μηχανισμός ανάκτησης θα πρέπει να σχεδιάζεται έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη και να εξισορροπούνται δύο στόχοι: i) θα πρέπει να δίνει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να

¹⁰⁸ Για παράδειγμα, ένας μηχανισμός ανάκτησης μπορεί να βοηθήσει να ανακτηθούν κέρδη που είναι υψηλότερα από ό,τι αναμενόταν εύλογα, π.χ. λόγω: i) υψηλότερης από την προβλεπόμενη χρήσης ευρυζωνικών προϊόντων η οποία έχει ως αποτέλεσμα πρόσθετα κέρδη και μικρότερο επενδυτικό κενό· και ii) υψηλότερων από τα προβλεπόμενα εσόδων από μη ευρυζωνικά προϊόντα, τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα πρόσθετα κέρδη και μικρότερο επενδυτικό κενό (π.χ. έσοδα από νέα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης). Βλ. απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

¹⁰⁹ Ένας μηχανισμός ανάκτησης μπορεί επίσης να είναι κατάλληλος σε ορισμένα μοντέλα δημόσιας ιδιοκτησίας, στα οποία ο μηχανισμός ανάκτησης μπορεί να βασίζεται σε εκ των υστέρων σύγκριση της καθαρής παρούσας αξίας της πραγματικής απόδοσης, για τον δικαιούχο, των λογαριασμών του έργου κατά τη λήξη της σύμβασης με την προβλεπόμενη απόδοση, για τον δικαιούχο, του μοντέλου του έργου που περιλαμβάνεται στη σύμβαση. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

ανακτήσει ποσά που υπερβαίνουν ένα εύλογο κέρδος¹¹⁰. ii) δεν θα πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τα κίνητρα των φορέων εκμετάλλευσης να συμμετάσχουν σε διαγωνισμό¹¹¹ και να επιδιώκουν τη βελτίωση της σχέσης κόστους/αποδοτικότητας (βελτίωση της αποδοτικότητας) κατά την ανάπτυξη του δικτύου. Για να επιτευχθεί κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των δύο στόχων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κριτήρια παροχής κινήτρων σχετικά με τη βελτίωση της παραγωγικότητας¹¹².

- (159) Το ποσό του κινήτρου πρέπει να ορίζεται στο 30 % του εύλογου κέρδους κατ' ανώτατο όριο. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να ανακτούν τυχόν επιπλέον κέρδος κάτω από το εν λόγω όριο (δηλαδή, το εύλογο κέρδος προσαυξημένο κατά το ποσό του κινήτρου¹¹³). Τυχόν κέρδη που υπερβαίνουν το όριο του 30 % πρέπει να κατανέμονται μεταξύ του δικαιούχου της ενίσχυσης και του κράτους μέλους, με βάση την ένταση της ενίσχυσης που προκύπτει από το αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής¹¹⁴.
- (160) Οι μηχανισμοί ανάκτησης πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τα κέρδη που παράγονται από άλλες συναλλαγές που αφορούν το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο. Για παράδειγμα, όταν μια εταιρεία συστήνεται ειδικά για την κατασκευή και/ή τη λειτουργία του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου, εάν ένας υφιστάμενος μέτοχος αυτής της εταιρείας πωλήσει το σύνολο ή μέρος των μετοχών του στην εταιρεία εντός επτά ετών από την ολοκλήρωση του δικτύου ή εντός 10 ετών από την κατακύρωση του διαγωνισμού, το κράτος μέλος πρέπει να ανακτήσει κάθε ποσό κατά το οποίο τα έσοδα από την πώληση υπερβαίνουν την τιμή στην οποία ο τρέχων μέτοχος θα επιτύγχανε εύλογο κέρδος¹¹⁵.
- (161) Σε κάθε περίπτωση, τα ανακτώμενα ποσά πρέπει να επιστρέφονται στο κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να επανεπενδύσουν τα ανακτώμενα ποσά

¹¹⁰ Ως εύλογο κέρδος θα πρέπει να νοείται το ποσοστό απόδοσης επί του κεφαλαίου που θα απαιτούσε μια τυπική εταιρεία, λαμβανομένου υπόψη του επιπέδου κινδύνου ειδικά για τον ευρυζωνικό τομέα και του είδους των παρεχόμενων υπηρεσιών. Το απαιτούμενο ποσοστό απόδοσης επί του κεφαλαίου προσδιορίζεται συνήθως με βάση το μέσο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου (στο εξής: ΜΣΚΚ).

¹¹¹ Η συμμετοχή στον διαγωνισμό εξαρτάται από τα αναμενόμενα κέρδη και τις αναμενόμενες ζημιές. Ζημιές μπορεί να προκύψουν, για παράδειγμα, εάν ο φορέας εκμετάλλευσης ήταν υπερβολικά αισιόδοξος σε σχέση με τα αναμενόμενα μελλοντικά έσοδα που θα προκύψουν από την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών ή εάν προκύψουν απρόβλεπτες δαπάνες. Δεδομένου ότι η αρχή που χορηγεί την ενίσχυση δεν καλύπτει τυχόν απρόβλεπτες ζημιές, ένας αυστηρός μηχανισμός ανάκτησης των μελλοντικών κερδών μπορεί να αυξάνει τον συνολικό κίνδυνο για τον επενδυτή και να αποθαρρύνει τη συμμετοχή στον διαγωνισμό.

¹¹² Η αύξηση της αποδοτικότητας δεν πραγματοποιείται σε βάρος της ποιότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας.

¹¹³ Εάν το εύλογο κέρδος είναι 10 %, το ποσό του κινήτρου θα είναι 3 %. Τα κράτη μέλη δεν ανακτούν κέρδη κάτω του 13 %.

¹¹⁴ Για παράδειγμα, εάν το πραγματικό κέρδος είναι 20 % και το εύλογο κέρδος είναι 10 %, το ποσό του κινήτρου είναι 3 %. Η ένταση της ενίσχυσης είναι 70 %: Τα κράτη μέλη δεν ανακτούν κέρδη κάτω του 13 %. Από το 13 % έως το 20 %, τα κέρδη θα κατανέμονται κατά 70 % στο κράτος μέλος και κατά 30 % στον επενδυτή της ευρυζωνικής σύνδεσης.

¹¹⁵ Ας υποτεθεί ότι ένας μέτοχος κατέχει το 20 % των μετοχών της επιδοτούμενης εταιρείας και το υπολογιζόμενο εύλογο κέρδος της (με βάση την υποσημείωση 114) είναι 10 %. Η καθαρή παρούσα αξία (ΚΠΑ) της εταιρείας με τη χρήση προεξοφλητικού επιτοκίου 10 % είναι X. Εάν ο μέτοχος πωλήσει τις μετοχές του σε τιμή Y, το κράτος μέλος ανακτά από τον μέτοχο $Y - 20 \% * X$.

στην επέκταση του δικτύου υπό τους ίδιους όρους με το αρχικό μέτρο κρατικών ενισχύσεων (για παράδειγμα, για τη χρηματοδότηση νέων έργων στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων).

5.2.4.6 Λογιστικός διαχωρισμός

- (162) Για να διασφαλιστεί ότι η ενίσχυση παραμένει αναλογική και δεν επιφέρει υπεραντιστάθμιση ή διεπιδότηση μη ενισχυόμενων δραστηριοτήτων, ο δικαιούχος της ενίσχυσης πρέπει να διασφαλίζει λογιστικό διαχωρισμό μεταξύ των κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή και τη λειτουργία του δικτύου και των άλλων κεφαλαίων που έχει στη διάθεσή του.

5.2.4.7 Διαφάνεια της ενίσχυσης

- (163) Τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 7.

5.2.5 Αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές

- (164) Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών και κινητών δικτύων ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε όρους στρεβλώσεων της αγοράς και επιπτώσεων στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

- (165) Η Επιτροπή αξιολογεί τη σοβαρότητα της στρέβλωσης του ανταγωνισμού και των επιπτώσεων στις συναλλαγές με βάση τις επιπτώσεις στους ανταγωνιστές. Αν οι ανταγωνιστές διαπιστώσουν ότι, εξαιτίας της ενίσχυσης, μειώνεται η αποδοτικότητα προηγούμενης επένδυσής τους, μπορεί να αποφασίσουν να μειώσουν τις μελλοντικές τους επενδύσεις, να αποσυρθούν εντελώς από την αγορά ή να αποφασίσουν να μην εισέλθουν σε μια νέα αγορά ή γεωγραφική περιοχή¹¹⁶. Η δημόσια στήριξη μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τους τοπικούς παρόχους υπηρεσιών να προσφεύγουν στις υπηρεσίες που προσφέρονται από το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο έναντι άλλων λύσεων της αγοράς. Επίσης, όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι πιθανόν επιχείρηση που κατέχει ήδη ή ενδέχεται να αποκτήσει δεσπόζουσα θέση στην αγορά λόγω της δημόσιας επένδυσης, το μέτρο ενίσχυσης θα μπορούσε να εξασθενίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις που μπορούν να ασκήσουν οι ανταγωνιστές. Ακόμη και αν θεωρηθεί ότι οι στρεβλώσεις περιορίζονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις, τα καθεστώτα ενίσχυσης ενδέχεται σε σωρευτική βάση να εξακολουθούν να επιφέρουν υψηλά επίπεδα στρεβλώσεων.

5.2.6 Στάθμιση των θετικών αποτελεσμάτων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

- (166) Η Επιτροπή θα εξισορροπεί τα θετικά αποτελέσματα του σχεδιαζόμενου μέτρου ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες με τις προσδιορισμένες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στους όρους των συναλλαγών. Για να είναι η ενίσχυση συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά, τα θετικά αποτελέσματα του μέτρου ενίσχυσης πρέπει να υπερσκελίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις του.

¹¹⁶ Αυτό το είδος αποτελεσμάτων αναφέρεται και ως «παραγκωνισμός».

- (167) Πρώτον, η Επιτροπή αξιολογεί τα θετικά αποτελέσματα του μέτρου ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής του στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής πολιτικής. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει, βάσει αντιπαραδειγμάτων, ότι το μέτρο επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε σύγκριση με την κατάσταση που θα επικρατούσε χωρίς την ενίσχυση. Όπως αναφέρεται στο τμήμα 5.2.1, τα θετικά αποτελέσματα μπορεί να περιλαμβάνουν την επίτευξη των επιθυμητών στόχων, όπως την ανάπτυξη ενός νέου δικτύου που θα παρέχει πρόσθετη χωρητικότητα και ταχύτητα στην αγορά, καθώς και χαμηλότερες τιμές και καλύτερες επιλογές για τους καταναλωτές, υψηλότερη ποιότητα και καινοτομία. Αυτό θα οδηγήσει επίσης σε μεγαλύτερη πρόσβαση των τελικών χρηστών σε διαδικτυακούς πόρους και, σε συνδυασμό με την αυξημένη προστασία των καταναλωτών στον τομέα αυτόν, είναι πιθανό να τονωθεί η αύξηση της ζήτησης. Αυτό θα συμβάλει στην ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς και θα αποφέρει οφέλη στην οικονομία της Ένωσης συνολικά.
- (168) Επιπρόσθετα, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει επίσης υπόψη, κατά περίπτωση, το αν η ενίσχυση επιφέρει άλλα θετικά αποτελέσματα, για παράδειγμα βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση των λειτουργιών του δικτύου. Στην περίπτωση που τα εν λόγω άλλα θετικά αποτελέσματα αντισταθμίζουν εκείνα που ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης, όπως, στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τότε η ενίσχυση που εναρμονίζεται με τις εν λόγω ενωσιακές πολιτικές μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι έχει ευρύτερα θετικά αποτελέσματα αυτού του είδους.
- (169) Δεύτερον, η Επιτροπή αξιολογεί αν οι ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι οι αρνητικές επιπτώσεις περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο. Θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αναγκαιότητα, την καταλληλότητα και την αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης (τμήματα 5.2.2. έως 5.2.4) και, για παράδειγμα, το μέγεθος των έργων, τα επιμέρους και σωρευτικά ποσά ενίσχυσης, τους αναμενόμενους δικαιούχους (για παράδειγμα, αν ο δικαιούχος διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά), καθώς και τα χαρακτηριστικά των περιοχών-στόχων (για παράδειγμα, τον αριθμό των δικτύων υψηλών επιδόσεων που υπάρχουν ή σχεδιάζονται με αξιόπιστο τρόπο σε μια δεδομένη περιοχή). Για να είναι σε θέση να αξιολογήσει τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη να υποβάλλουν οποιαδήποτε εκτίμηση επιπτώσεων έχουν στη διάθεσή τους, καθώς και εκ των υστέρων αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν για παρόμοια προγενέστερα καθεστώτα.
- (170) Η Επιτροπή θα θεωρεί το μέτρο ενίσχυσης συμβιβάσιμο με την εσωτερική αγορά μόνο εάν τα θετικά αποτελέσματα υπερσκελίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Εάν το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν αντιμετωπίζει μια σαφώς προσδιορισμένη ανεπάρκεια της αγοράς με ενδεδειγμένο και αναλογικό τρόπο, οι αρνητικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό συνήθως υπερσκελίζουν τα θετικά αποτελέσματα του μέτρου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πιθανόν θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν είναι συμβιβάσιμο.

6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ

- (171) Μολονότι η διαθεσιμότητα ενός δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποτελεί προϋπόθεση για τη δυνατότητα εγγραφής σε υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο, αυτό ενδεχομένως να μην επαρκεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, για να διασφαλιστεί ότι

θα ικανοποιούνται οι ανάγκες των τελικών χρηστών που αναφέρονται κυρίως στις παραγράφους (52) και (63) και θα προκύψουν τα οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της.

- (172) Αυτό μπορεί να οφείλεται στη σχετικά μικρή τάση των τελικών χρηστών να εγγράφονται συνδρομητές σε υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο. Η εν λόγω μικρή τάση μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων του οικονομικού αντικτύπου του κόστους συνδρομής στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τους τελικούς χρήστες γενικά ή για ορισμένες κατηγορίες τελικών χρηστών που βρίσκονται σε εύθραυστη κατάσταση ειδικότερα και της ανακριβούς αντίληψης σχετικά με τα οφέλη που θα προσφέρει η συνδρομή σε ευρυζωνικές υπηρεσίες.
- (173) Μέτρα για την ενίσχυση της χρήσης, όπως κουπόνια, μπορεί να είναι χρήσιμα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένης ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τη χρήση των διαθέσιμων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η ευρεία και οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε συνδεσιμότητα παράγει θετικές εξωγενείς επιπτώσεις λόγω της ικανότητάς της να επιταχύνει την ανάπτυξη και την καινοτομία σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Όταν δεν μπορεί να διασφαλιστεί οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λόγω, για παράδειγμα, υψηλών τιμών λιανικής, η κρατική ενίσχυση μπορεί να συμβάλει στην αποκατάσταση μιας τέτοιας ανεπάρκειας της αγοράς. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα και η συνολική αποδοτικότητα μπορεί να βελτιωθεί.
- (174) Τα συστήματα παροχής κουπονιών αποσκοπούν στην αύξηση της χρήσης (των συνδρομών) ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, στην παροχή κινήτρων στους τελικούς χρήστες για τη διατήρηση της συνδρομής σε υπηρεσίες σταθερών ή κινητών επικοινωνιών.
- (175) Σκοπός τους είναι να μειώνουν το κόστος για τους τελικούς χρήστες (για παράδειγμα, το κόστος εγκατάστασης και το τέλος συνδρομής για ορισμένη χρονική περίοδο). Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συνδρομή σε νέες σταθερές ή κινητές υπηρεσίες ή για την αναβάθμιση των υφιστάμενων συνδρομών.
- (176) Τα κουπόνια δεν συνιστούν ενίσχυση όσον αφορά τους τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένων μεμονωμένων καταναλωτών, εάν αυτοί δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Τα κουπόνια μπορεί να συνιστούν ενίσχυση όσον αφορά τους τελικούς χρήστες, εάν αυτοί ασκούν οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, η εν λόγω ενίσχυση θα μπορούσε να είναι ήσσονος σημασίας, λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης αξίας των κουπονιών.
- (177) Η υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαιώνει ότι, όταν χορηγείται πλεονέκτημα σε τελικούς χρήστες, όπως μεμονωμένους καταναλωτές που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα, αυτό μπορεί επίσης να ισοδυναμεί με πλεονέκτημα που χορηγείται σε ορισμένες άλλες επιχειρήσεις και μπορεί να συνιστά

κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης¹¹⁷. Οι εν λόγω άλλες επιχειρήσεις μπορεί να είναι φορείς εκμετάλλευσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή άλλες επιχειρήσεις που εισπράττουν τα κουπόνια.

- (178) Τα κουπόνια μπορούν να παρέχουν πλεονέκτημα σε φορείς εκμετάλλευσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχουν υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες (και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να παρέχουν πλεονέκτημα σε φορείς εκμετάλλευσης δικτύων) οι οποίοι θα είναι σε θέση να προσφέρουν υπηρεσίες μέσω υφιστάμενων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε μεγαλύτερο αριθμό τελικών χρηστών και, επομένως, να ενισχύσουν τη θέση τους στην αγορά¹¹⁸. Οι πάροχοι και οι φορείς εκμετάλλευσης υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι επιχειρήσεις και υπόκεινται σε έλεγχο κρατικών ενισχύσεων, εάν το πλεονέκτημα που λαμβάνουν υπερβαίνει τα επίπεδα ενίσχυσης ήσσονος σημασίας.

6.1 Κοινωνικά κουπόνια

- (179) Τα κοινωνικά κουπόνια αποσκοπούν στη στήριξη ορισμένων μεμονωμένων καταναλωτών για την προμήθεια ή τη διατήρηση υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών. Μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμα με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της Συνθήκης, ως «ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων»¹¹⁹.
- (180) Για να είναι συμβιβάσιμα βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της Συνθήκης, τα εν λόγω κουπόνια πρέπει να έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και να προορίζονται αποκλειστικά για συγκεκριμένες κατηγορίες μεμονωμένων καταναλωτών (οι επιχειρήσεις δεν είναι επιλέξιμες) των οποίων η οικονομική κατάσταση δικαιολογεί την καταβολή ενίσχυσης για κοινωνικούς λόγους (για παράδειγμα, οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, σπουδαστές, μαθητές κ.λπ.), προκειμένου, παραδείγματος χάριν, να τους δοθεί η δυνατότητα να αποκτήσουν ή να διατηρήσουν συνδρομή σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας, να επωφεληθούν από εξ αποστάσεως μάθηση, τηλεργασία κ.λπ.
- (181) Οι εθνικοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν διάφορα μέσα εφαρμογής. Για παράδειγμα, το σύστημα κουπονιών μπορεί να προβλέπει πληρωμές απευθείας στους τελικούς χρήστες ή απευθείας στον πάροχο υπηρεσιών που επιλέγουν οι τελικοί χρήστες.

¹¹⁷ Βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 2009, Ιταλία κατά Επιτροπής, T-424/05, ECLI:EU:C:2007:367, σκέψη 108· απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιουλίου 2011, Mediaset κατά Επιτροπής, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, σκέψη 81.

¹¹⁸ Με την επιφύλαξη της αξιολόγησης, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, των μέτρων που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας που περιλαμβάνονται στο κανονιστικό πλαίσιο της Ένωσης για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες [οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 321 της 17.12.2018, σ. 36)].

¹¹⁹ Βλ. απόφαση C(2020) 8441 final της Επιτροπής, της 4ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.57357 (2020/N) – Ελλάδα – Σύστημα κουπονιών ευρυζωνικής σύνδεσης για σπουδαστές (ΕΕ C 41 της 5.2.2021, σ. 4).

- (182) Επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να είναι το μηνιαίο τέλος, το πάγιο¹²⁰ κόστος εγκατάστασης και ο αναγκαίος τερματικός εξοπλισμός του τελικού χρήστη (μόντεμ/δρομολογητής) για την πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- (183) Τα κουπόνια πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για την εγγραφή σε νέες υπηρεσίες σταθερών ή κινητών επικοινωνιών ή για τη διατήρηση υφιστάμενων υπηρεσιών. Δεν πρέπει να χορηγούνται κουπόνια για την αλλαγή παρόχου, στην περίπτωση παρόχων που παρέχουν την ίδια ποιότητα υπηρεσιών, ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι καιροσκοπικών συμπεριφορών που δεν συνάδουν με τον κοινωνικό στόχο των εν λόγω κουπονιών. Τα κουπόνια δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αναβάθμιση υφιστάμενων συνδρομών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας, εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί σαφώς ότι οι επιδόσεις των υφιστάμενων συνδρομών δεν επαρκούν για την κάλυψη των ελάχιστων εύλογων αναγκών των τελικών χρηστών.
- (184) Η απαίτηση να αποφεύγεται κάθε διάκριση που σχετίζεται με την καταγωγή των προϊόντων πληρούται με τη συμμόρφωση με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν το κουπόνι για την προμήθεια των επιλέξιμων υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών από οποιονδήποτε πάροχο είναι σε θέση να τις παρέχει, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή της υπηρεσίας. Το μέτρο πρέπει να διασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των πιθανών παρόχων υπηρεσιών και να προσφέρει στους τελικούς καταναλωτές την ευρύτερη δυνατή επιλογή παρόχων. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος πρέπει να δημιουργήσει διαδικτυακό μητρώο όλων των επιλέξιμων παρόχων υπηρεσιών ή να εφαρμόσει ισοδύναμη εναλλακτική μέθοδο για να διασφαλίζει τη διαφάνεια και τον ανοικτό και μη διακριτικό χαρακτήρα του μέτρου. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευόνται το διαδικτυακό μητρώο ώστε να ενημερώνονται σχετικά με όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες. Όλοι οι πάροχοι που είναι ικανοί να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες σταθερών ή κινητών επικοινωνιών πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλαμβάνονται στο διαδικτυακό μητρώο βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων (για παράδειγμα, βάσει της ικανότητας συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή των επιλέξιμων υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών). Το διαδικτυακό μητρώο μπορεί επίσης να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για να συνδράμει τους τελικούς χρήστες, όπως το είδος της υπηρεσίας που παρέχεται από τους διάφορους φορείς εκμετάλλευσης.
- (185) Τα συστήματα κοινωνικών κουπονιών πρέπει να περιορίζονται χρονικά σε εύλογο χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη.
- (186) Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν πρόσθετες διασφαλίσεις για την αποφυγή αδικαιολόγητης στρέβλωσης του ανταγωνισμού και πιθανής κατάχρησης των κουπονιών από τελικούς χρήστες ή φορείς εκμετάλλευσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Πρόσθετες ασφαλιστικές δικλείδες ενδέχεται να είναι αναγκαίες για να διασφαλίζεται ότι τα κουπόνια δεν θα χρησιμοποιηθούν για την προμήθεια υπηρεσιών σταθερής ή κινητής πρόσβασης στο διαδίκτυο, όταν άλλο μέλος του ίδιου νοικοκυριού έχει ήδη συνδρομή σε κατάλληλη υπηρεσία.

¹²⁰ Πάγιες δαπάνες είναι αυτές που ισχύουν για όλους τους τελικούς χρήστες ανεξάρτητα από την ιδιαίτερη κατάστασή τους.

- (187) Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 7 για τη διαφάνεια, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση.

6.2 Κουπόνια συνδεσιμότητας

- (188) Μπορεί να σχεδιάζονται κουπόνια συνδεσιμότητας για ευρύτερες κατηγορίες τελικών χρηστών (για παράδειγμα, κουπόνια για όλους τους πολίτες ή ορισμένες επιχειρήσεις, όπως ΜΜΕ) με σκοπό την προώθηση της χρήσης υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας. Τα εν λόγω μέτρα μπορούν να κηρυχθούν συμβιβάσιμα με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.
- (189) Η Επιτροπή θα θεωρεί τα μέτρα αυτά συμβιβάσιμα εάν συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας (πρώτη προϋπόθεση) χωρίς να επηρεάζουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον (δεύτερη προϋπόθεση).

6.2.1 Πρώτη προϋπόθεση

- (190) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συστήματα κουπονιών που διευκολύνουν αποτελεσματικά τη χρήση υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη μιας σειράς οικονομικών δραστηριοτήτων, μέσω της αύξησης της συνδεσιμότητας και της πρόσβασης στις υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- (191) Για να λειτουργήσει ως κίνητρο, το κουπόνι πρέπει να καλύπτει μόνο έως το 50 % των επιλέξιμων δαπανών. Επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να είναι το μηνιαίο τέλος, το πάγιο κόστος εγκατάστασης και ο αναγκαίος τερματικός εξοπλισμός του τελικού χρήστη (μόντεμ/δρομολογητής) για την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Οι δαπάνες για εσωτερική καλωδίωση και κάποια περιορισμένη ανάπτυξη στην ιδιωτική περιουσία του τελικού χρήστη ή σε δημόσια περιουσία που γειτνιάζει με την ιδιωτική περιουσία του τελικού χρήστη μπορεί επίσης να είναι επιλέξιμες στον βαθμό που είναι αναγκαίες και επικουρικές για την παροχή της υπηρεσίας.
- (192) Οι εθνικοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν διάφορα μέσα εφαρμογής. Για παράδειγμα, το σύστημα κουπονιών μπορεί να προβλέπει πληρωμές απευθείας στους τελικούς χρήστες ή απευθείας στον πάροχο υπηρεσιών που επιλέγουν οι τελικοί χρήστες.
- (193) Εάν ένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης, οι όροι που το συνοδεύουν (συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου χρηματοδότησης, όταν αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου) ή η δραστηριότητα την οποία χρηματοδοτεί συνεπάγονται παράβαση διάταξης ή γενικών αρχών του ενωσιακού δικαίου, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά¹²¹.

6.2.2 Δεύτερη προϋπόθεση

- (194) Οι κρατικές ενισχύσεις θα πρέπει να στοχεύουν σε καταστάσεις στις οποίες οι ενισχύσεις μπορούν να επιφέρουν ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν μπορεί να

¹²¹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2020, Αυστρία κατά Επιτροπής, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, σκέψη 44.

επιτύχει η αγορά από μόνη της, δηλαδή όταν υπάρχει ανεπάρκεια της αγοράς όσον αφορά τη χρήση. Για παράδειγμα, εάν οι κρατικές ενισχύσεις για τη χρήση υπηρεσιών σταθερών και κινητών ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν στοχεύουν σε αδυναμία της αγοράς όσον αφορά τη χρήση (για παράδειγμα, εάν τα κουπόνια χρησιμοποιούνται καταχρηστικά για την στήριξη της ανάπτυξης αντί για την ενθάρρυνση της ζήτησης) ή δεν σέβονται την τεχνολογική ουδετερότητα, η ενίσχυση με τη μορφή κουπονιών δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής και το μέτρο θα μπορούσε να μεταβάλει τις συνθήκες για επενδύσεις και να προκαλέσει στρεβλώσεις επιζήμιες για την εύρυθμη λειτουργία των σχετικών αγορών. Στις περιπτώσεις αυτές, υπάρχει κίνδυνος οι ενισχύσεις με τη μορφή κουπονιών να επηρεάσουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον· το μέτρο ενίσχυσης για κουπόνια συνδεσιμότητας δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβιβάσιμο με την εσωτερική αγορά.

- (195) Τα κουπόνια μπορεί να είναι απαραίτητα για τη στήριξη της συνδρομής σε μια νέα υπηρεσία ή για την αναβάθμιση της τρέχουσας υπηρεσίας. Τα κουπόνια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αναβάθμιση της υφιστάμενης συνδρομής σταθερών ή κινητών επικοινωνιών μόνο στον βαθμό που δεν στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό σε επίπεδο λιανικής και χονδρικής.
- (196) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα τεχνολογικά ουδέτερα κουπόνια συνδεσιμότητας είναι επίσης αναλογικά, καθώς δίνουν στους τελικούς χρήστες τη δυνατότητα να προμηθεύονται τις υπηρεσίες που συνιστούν την οικονομικά πιο συμφέρουσα προσφορά από οποιονδήποτε πάροχο είναι σε θέση να τις παρέχει, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή της υπηρεσίας. Επίσης, τα εν λόγω μέτρα ενδέχεται να περιορίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό, εάν διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των πιθανών παρόχων υπηρεσιών και προσφέρουν στους τελικούς χρήστες την ευρύτερη δυνατή επιλογή προμηθευτών. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος πρέπει να δημιουργήσει διαδικτυακό μητρώο όλων των επιλέξιμων παρόχων υπηρεσιών ή να εφαρμόσει ισοδύναμη εναλλακτική μέθοδο για να διασφαλίζει τη διαφάνεια και τον ανοικτό και μη διακριτικό χαρακτήρα του μέτρου. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευούνται τις πληροφορίες σχετικά με όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες. Όλοι οι πάροχοι που είναι ικανοί να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν να συμπεριληφθούν στο διαδικτυακό μητρώο ή να χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε εναλλακτική μέθοδο που επιλέγει το κράτος μέλος βάσει αντικειμενικών κριτηρίων (για παράδειγμα, βάσει της ικανότητας συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή των επιλέξιμων υπηρεσιών σταθερών ή κινητών επικοινωνιών). Το διαδικτυακό μητρώο (ή η εναλλακτική μέθοδος που έχει επιλεγεί) μπορεί επίσης να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για να συνδράμει τους τελικούς χρήστες, όπως το είδος της υπηρεσίας που παρέχεται από τους διάφορους φορείς εκμετάλλευσης.
- (197) Τα κουπόνια συνδεσιμότητας πρέπει να είναι διαθέσιμα στους τελικούς χρήστες μόνο σε περιοχές όπου υπάρχει τουλάχιστον ένα υφιστάμενο δίκτυο¹²² ικανό να παρέχει τις επιλέξιμες υπηρεσίες, το οποίο πρέπει να επαληθεύεται μέσω χαρτογράφησης και

¹²² Ένα μέτρο χορήγησης κουπονιών για την αύξηση της χρήσης του μελλοντικού δικτύου μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στο μέτρο ενίσχυσης για το δίκτυο.

δημόσιας διαβούλευσης. Η διαδικασία χαρτογράφησης και η δημόσια διαβούλευση πρέπει να καλύπτουν τη διάρκεια του συστήματος χορήγησης κουπονιών και πρέπει να διενεργούνται σύμφωνα με τα τμήματα 5.2.2.4.1 και 5.2.2.4.2, αντίστοιχα. Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης, τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να καλούνται να σχολιάσουν τα κύρια χαρακτηριστικά του μέτρου και όχι μόνο τη διαθεσιμότητα δικτύων στις περιοχές-στόχους.

- (198) Τα κράτη μέλη πρέπει να περιορίζουν τους κινδύνους αδικαιολόγητης στρέβλωσης του ανταγωνισμού εξαιτίας των συστημάτων κουπονιών. Για να είναι η ενίσχυση συμβιβάσιμη, τα κράτη μέλη πρέπει να διενεργήσουν αξιολόγηση της αγοράς για να προσδιορίσουν τους επιλέξιμους παρόχους που είναι παρόντες στην περιοχή και να συλλέξουν πληροφορίες για τον υπολογισμό του οικείου μεριδίου αγοράς. Σκοπός της αξιολόγησης της αγοράς πρέπει να είναι να διαπιστωθεί αν το σύστημα κουπονιών μπορεί να παρέχει δυσανάλογο πλεονέκτημα σε ορισμένους παρόχους σε βάρος άλλων και, έτσι, να ενισχύει ενδεχομένως τη δεσπόζουσα θέση στην (τοπική) αγορά. Η αξιολόγηση της αγοράς πρέπει επίσης να αποσκοπεί στον προσδιορισμό της πραγματικής ανάγκης εφαρμογής ενός συστήματος κουπονιών μέσω της σύγκρισης της κατάστασης στην περιοχή ή στις περιοχές παρέμβασης με την κατάσταση σε άλλες περιοχές του κράτους μέλους ή της Ένωσης. Οι τάσεις όσον αφορά τη χρήση από τους τελικούς χρήστες μπορούν επίσης να αξιολογηθούν προκειμένου να εξαχθεί συμπέρασμα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του συστήματος κουπονιών.
- (199) Για να συμπεριληφθεί ένας φορέας εκμετάλλευσης στο σύστημα κουπονιών, όταν είναι κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση και έχει μερίδιο αγοράς λιανικής άνω του 25 %, ο εν λόγω πάροχος πρέπει να παρέχει, στην αντίστοιχη αγορά χονδρικής πρόσβασης, σε οποιουδήποτε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τουλάχιστον ένα προϊόν χονδρικής πρόσβασης ικανό να διασφαλίζει ότι ο αιτών πρόσβαση θα είναι σε θέση να παρέχει με αξιόπιστο τρόπο τις επιλέξιμες υπηρεσίες, υπό ανοικτούς, διαφανείς και χωρίς διακρίσεις όρους. Η τιμή χονδρικής πρόσβασης πρέπει να καθορίζεται όπως ορίζεται στο τμήμα 5.2.4.4.3.
- (200) Τα συστήματα κουπονιών συνδεσιμότητας θα θεωρείται ότι έχουν περιορισμένες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εάν περιορίζονται χρονικά σε εύλογο χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα δύο έτη.
- (201) Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 7 για τη διαφάνεια, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση.

7 ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

7.1 Διαφάνεια

- (202) Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις ακόλουθες πληροφορίες στην εφαρμογή Transparency Award Module¹²³ της Επιτροπής ή σε εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:

¹²³ Δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των Κρατικών Ενισχύσεων», διαθέσιμη στον ακόλουθο ιστότοπο: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>.

- α) το πλήρες κείμενο της απόφασης έγκρισης του καθεστώτος ενισχύσεων ή της μεμονωμένης ενίσχυσης και τις σχετικές διατάξεις εφαρμογής, ή σχετικό σύνδεσμο·
- β) πληροφορίες σχετικά με κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγήθηκε και υπερβαίνει τα 100 000 EUR, σύμφωνα με το παράρτημα IV.
- (203) Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο (202)b) δημοσιεύονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή, για ενισχύσεις υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εντός ενός έτους από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της φορολογικής δήλωσης¹²⁴.
- (204) Τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώνουν τους εμπεριστατωμένους δικτυακούς τόπους τους για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως αναφέρονται στο σημείο (202), κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες. Για τις ενισχύσεις που είναι παράνομες αλλά στη συνέχεια κρίθηκαν συμβιβάσιμες, τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις πληροφορίες εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής με την οποία η ενίσχυση κηρύχθηκε συμβιβάσιμη.
- (205) Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει της Συνθήκης, οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται σε κοινόχρηστο μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που επιτρέπει την αναζήτηση, την εξαγωγή, την καταφόρτωση και την εύκολη δημοσίευση στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Το ευρύ κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στον δικτυακό τόπο χωρίς περιορισμούς, μεταξύ άλλων και χωρίς προηγούμενη εγγραφή χρήστη.
- (206) Η Επιτροπή θα δημοσιεύει στον δικτυακό της τόπο τον σύνδεσμο προς τον δικτυακό τόπο για τις εθνικές ή περιφερειακές κρατικές ενισχύσεις που αναφέρεται στην παράγραφο (202).

7.2 Υποβολή εκθέσεων

- (207) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589¹²⁵ του Συμβουλίου και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής¹²⁶, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή για κάθε μέτρο ενίσχυσης που εγκρίνεται βάσει αυτών των κατευθυντήριων γραμμών.

¹²⁴ Εάν δεν υφίσταται τυπική απαίτηση για την υποβολή ετήσιας δήλωσης, η 31η Δεκεμβρίου του έτους για το οποίο χορηγήθηκε η ενίσχυση θα θεωρείται η ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης για σκοπούς κωδικοποίησης.

¹²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

¹²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

- (208) Εκτός από τις ετήσιες εκθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο (207), τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν ανά διετία στην Επιτροπή έκθεση η οποία περιέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα ενίσχυσης που εγκρίνονται βάσει αυτών των κατευθυντήριων γραμμών, σύμφωνα με το παράρτημα V. Κατά την έκδοση απόφασης βάσει αυτών των κατευθυντήριων γραμμών, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει την υποβολή συμπληρωματικών εκθέσεων σχετικά με το μέτρο ενίσχυσης.

7.3 Παρακολούθηση

- (209) Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία σχετικά με όλα τα μέτρα ενίσχυσης. Τα εν λόγω αρχεία πρέπει να περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να διαπιστωθεί ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τα εν λόγω αρχεία επί 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και να τα παρέχουν στην Επιτροπή κατόπιν σχετικού αιτήματος.

8 ΣΧΕΔΙΟ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- (210) Για να υπάρξουν όσο το δυνατό λιγότερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει την υπαγωγή ορισμένων καθεστώτων σε χρονικό περιορισμό (συνήθως τεσσάρων ετών ή λιγότερο) και σε εκ των υστέρων αξιολόγηση, ώστε να εξακριβώσει i) αν έχουν επαληθευτεί οι παραδοχές και προϋποθέσεις στις οποίες βασίστηκε η απόφαση που έκρινε την ενίσχυση συμβιβάσιμη· ii) την αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης υπό το πρίσμα των προκαθορισμένων στόχων· iii) τις επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης στις αγορές και τον ανταγωνισμό και ότι, καθ' όλη τη διάρκεια του καθεστώτος ενισχύσεων, δεν προκύπτουν αδικαιολόγητες στρεβλωτικές επιπτώσεις σε βάρος των συμφερόντων της Ένωσης¹²⁷.
- (211) Εκ των υστέρων αξιολόγηση μπορεί να απαιτείται για καθεστάτα με μεγάλους προϋπολογισμούς ενίσχυσης, ή τα οποία περιέχουν καινοτόμα χαρακτηριστικά, ή όταν προβλέπονται σημαντικές αλλαγές στην αγορά ή τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση θα απαιτείται για καθεστάτα των οποίων ο προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων ή οι λογιστικοποιημένες δαπάνες υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική τους διάρκεια, δηλαδή για τη συνδυασμένη διάρκεια του καθεστώτος και κάθε προγενέστερου καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, από την ημερομηνία δημοσίευσης των κατευθυντήριων γραμμών. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της αξιολόγησης, και προκειμένου να αποφευχθεί η δυσανάλογη επιβάρυνση για τα κράτη μέλη, εκ των υστέρων αξιολογήσεις απαιτούνται μόνο για καθεστάτα ενισχύσεων των οποίων η συνολική διάρκεια υπερβαίνει τα τρία έτη, αρχής γενομένης από τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών.
- (212) Υπάρχει δυνατότητα απαλλαγής από την απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης για καθεστάτα ενισχύσεων που αποτελούν άμεσο διάδοχο καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, έχει υποβληθεί σε αξιολόγηση και επί του οποίου έχει εκδοθεί τελική έκθεση αξιολόγησης σύμφωνα με το σχέδιο αξιολόγησης

¹²⁷ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (EE C 16 της 19.1.2013, σ. 2).

που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή και δεν έχουν συναχθεί αρνητικά πορίσματα. Εάν η τελική έκθεση αξιολόγησης ενός καθεστώτος δεν συμμορφώνεται με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης, το εν λόγω καθεστώς πρέπει να αναστέλλεται με άμεση ισχύ, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής.

- (213) Ο στόχος της αξιολόγησης θα πρέπει να συνίσταται στην επαλήθευση του αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβατό το καθεστώς, ειδικότερα η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους γενικούς και ειδικούς στόχους του. Θα πρέπει επίσης να αξιολογείται ο αντίκτυπος του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.
- (214) Για τα καθεστώτα ενισχύσεων που υπόκεινται στην απαίτηση αξιολόγησης που αναφέρεται στην παράγραφο (211), τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν σχέδιο αξιολόγησης, το οποίο θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολόγησης του καθεστώτος από την Επιτροπή, ως εξής:
- α) μαζί με το καθεστώς ενισχύσεων, εάν ο σχετικός προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων του καθεστώτος υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική του διάρκεια·
 - β) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά από οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή που οδηγεί σε αύξηση του προϋπολογισμού του καθεστώτος σε περισσότερα από 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια του καθεστώτος·
 - γ) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά την εγγραφή σε επίσημους λογαριασμούς δαπανών του καθεστώτος που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε οποιοδήποτε έτος.
- (215) Το σχέδιο αξιολόγησης πρέπει να είναι σύμφωνο με τις κοινές μεθοδολογικές αρχές που παρέχει η Επιτροπή¹²⁸. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή.
- (216) Η εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης βάσει του σχεδίου αξιολόγησης. Κάθε αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον μία ενδιάμεση και μία τελική έκθεση αξιολόγησης. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν και τις δύο εκθέσεις.
- (217) Η τελική έκθεση αξιολόγησης πρέπει να υποβάλλεται εγκαίρως στην Επιτροπή για την αξιολόγηση τυχόν παράτασης του καθεστώτος ενίσχυσης και το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη του. Η περίοδος αυτή μπορεί να μειωθεί για τα καθεστώτα που ενεργοποιούν την απαίτηση αξιολόγησης κατά τα τελευταία δύο έτη εφαρμογής τους. Το ακριβές πεδίο εφαρμογής και η μεθοδολογία κάθε αξιολόγησης που πρόκειται να διενεργηθεί θα καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης του καθεστώτος ενίσχυσης. Στην κοινοποίηση κάθε επακόλουθου μέτρου ενίσχυσης με παρόμοιο στόχο πρέπει να περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

¹²⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων, Βρυξέλλες, 28.5.2014, SWD(2014) 179 final, ή οποιοδήποτε διάδοχο έγγραφο.

9 ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

- (218) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές θα εφαρμόζονται από την επομένη της δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- (219) Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές σε όλα τα κοινοποιούμενα μέτρα ενίσχυσης μετά τη δημοσίευση των κατευθυντηρίων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα*, ακόμη και για έργα τα οποία κοινοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή.
- (220) Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομων κρατικών ενισχύσεων¹²⁹, η Επιτροπή θα εφαρμόζει στις παράνομες ενισχύσεις τους κανόνες που ίσχυαν κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές στην περίπτωση παράνομης ενίσχυσης που χορηγήθηκε μετά την ημερομηνία δημοσίευσής τους.
- (221) Η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη, βάσει του άρθρου 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τα ακόλουθα κατάλληλα μέτρα:
- α) τα κράτη μέλη πρέπει να τροποποιήσουν, εφόσον απαιτείται, τα οικεία υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων προκειμένου να τα εναρμονίσουν με τις διατάξεις του τμήματος 7.1 αυτών των κατευθυντηρίων γραμμών, εντός δώδεκα μηνών από τη δημοσίευσή τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*
 - β) τα κράτη μέλη θα πρέπει να διατυπώσουν τη ρητή και άνευ όρων συγκατάθεσή τους όσον αφορά τα προτεινόμενα στο στοιχείο α) κατάλληλα μέτρα (συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων) εντός δύο μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των κατευθυντηρίων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εάν δεν λάβει απάντηση, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμφωνεί με τα προταθέντα μέτρα.

¹²⁹ ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.